

De invloed van deviant gedrag op partnerconflict

Bachelorscriptie 2012-2013

Diana Punter (3589315) & Michelle van Loon (3648095)

Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen

Onder begeleiding van Susanne de Goede

De invloed van deviant gedrag op partnerconflict

Abstract

Deze studie onderzoekt in hoeverre er sprake is van een samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflict. Eerdere studies tonen aan dat er mogelijk sprake is van een dergelijk verband maar een eenduidige conclusie hierover bestaat tot op heden niet. Om de relatie tussen beide verschijnselen te onderzoeken wordt in deze studie gebruikt gemaakt van de Netherlands Kinship Panel Study (NKPS). Deze dataset stelde ons in staat om voor bijna vijfduizend respondenten en hun partners na te gaan of zij deviant gedrag vertonen en of dit samenhangt met de mate van relatieconflicten die partners met elkaar hebben. De resultaten laten zien dat er inderdaad een samenhang bestaat tussen deviant gedrag en relatieconflict. De kans op relatieconflict blijkt groter te zijn in relaties waarin minimaal één van de partners ooit deviant gedrag heeft vertoond, dan in relaties waarin beide partners geen deviant gedrag hebben vertoond. Daarnaast blijkt er ook sprake te zijn van een cumulatief effect. Wanneer er meerdere deviante gedragingen voorkomen in een relatie, dan is de kans op relatieconflict groter dan in relaties waarin geen deviante gedragingen voorkomen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Introductie	3
1.2 Onderzoeksvragen	6
1.3 Maatschappelijke relevantie	7
1.4 Wetenschappelijke relevantie	7
2. Theorie en eerdere onderzoeken	9
2.1 De zelfcontrole theorie	10
2.2 Koppeling van lage zelfcontrole aan de (on)afhankelijke variabele(n)	11
2.2.1 Relatieconflict	12
2.2.2 Crimineel gedrag	14
2.2.3 Alcohol en drugs	15
2.3 Bevindingen eerdere onderzoeken	16
2.4 Tekortkomingen eerder onderzoek	17
2.5 Bijdrage huidig onderzoek	18
2.6 Hypothesen	19
3. Data en methoden	21
3.1 Data	21
3.1.1 Representativiteit	22
3.1.2 Omgaan met selectiviteit van respondenten	24
3.2 Operationalisering	24
3.2.1 Relatieconflict	24
3.2.2 In aanraking met de politie geweest	25
3.2.3 Veroordeeld door strafrechter	26
3.2.4 Verslaving aan alcohol en drugs	26
3.2.5 Controle variabelen	26
3.3 Methodes	27
4. Resultaten	29
4.1 Beschrijvende resultaten	29
4.2 Correlatie	30
4.3 T-test	31
4.4 Regressieanalyses: toetsing van de hypothesen	32
4.5 Weging	36
5. Conclusie en Discussie	37
6. Referenties	43

1. Inleiding

1.1 Introductie

*"Love is of all passions the strongest, for it attacks simultaneously the head, the heart and the senses." –
Voltaire*

Romantische relaties zijn van groot belang in ons leven, zo illustreert ook de bovenstaande quote. Vanaf de adolescentie is het overgrote deel van de personen dan ook op zoek naar een partner (Conolly & Johnson, 1996). Romantische relaties zijn een onmisbaar onderdeel van de sociale ontwikkeling tijdens de adolescentie en voor velen blijft het concept ‘Huisje, Boompje, Beestje’ een ideaalbeeld (Conolly & Johnson, 1996).

Het hebben van een relatie is echter niet altijd ‘rozengeur en maneschijn’, een relatie kan ook moeilijkheden met zich mee brengen. Zo komt er in elke liefdesrelatie wel eens een conflict voor (Canary, Cupach & Messman, 1995). De meeste mensen hebben wel eens een discussie of ruzie met hun partner en soms is er zelfs sprake van geweld tussen twee partners. Nauwkeurige cijfers over hoe vaak dergelijke conflicten zich voor doen zijn helaas slechts beperkt beschikbaar, omdat er geen eenduidige definitie van conflict wordt gehanteerd. Verschillende studies gebruiken verschillende definities (Canary et al., 1995). Lloyd (1987) meet relatieconflict in zijn studie bijvoorbeeld als het hebben van onenigheid, terwijl Straus en Ramirez (2004) conflict meten als geweld tussen partners. Om toch een indicatie te geven van de prevalentie van relatieconflicten laten Canary et al. (1995) de resultaten van een aantal studies zien. Het onderzoek van Lloyd (1987) toonde bijvoorbeeld aan dat partners in twee weken gemiddeld 4.6 keer ‘onenigheid’ hebben. Dit betekent dat partners elke twee weken bijna vijf keer in conflict zijn met elkaar (Lloyd 1987). Volgens Canary et al. (1995) kan dan ook gesteld worden dat een conflict een natuurlijk en onvermijdelijk aspect is binnen een aanhoudende relatie.

Wanneer een conflict zich voordoet, gaat het echter lang niet altijd om een onschuldige discussie. Conflicten kunnen zo nu en dan namelijk flink uit de hand lopen. Zo eindigt een onschuldige discussie wel eens in een heftige scheldpartij of de situatie loopt zo uit de hand dat er zelfs geweld aan te pas komt (Winstock, 2008). Wanneer relatieconflicten escaleren en leiden tot gewelddadige situaties kunnen ze voor vrij heftige problemen zorgen. Allereerst is het gebruik van geweld op zich al ongewenst en daarmee problematisch, maar ook de gevolgen ervan kunnen dramatisch zijn. Het gebruik van geweld kan bijvoorbeeld voor (ernstige) lichamelijke schade zorgen bij het slachtoffer en in het ergste geval kan het zelfs leiden tot de dood (Arbuckle, Olson, Howard, Brillman, Anctil & Sklar, 1996).

Daarnaast kunnen relatieconflicten ook schadelijk zijn voor de kinderen binnen het gezin. Voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen kunnen aanhoudende felle conflicten tussen de ouders ernstige gevolgen hebben (Van der Sman, 2009). Uit een langlopend onderzoek in de Verenigde Staten blijkt dat hoe meer ruzie er in huis is tussen de ouders, hoe groter de kans is dat kinderen ernstig depressief worden of later verslaafd raken aan alcohol of drugs (Van der Sman, 2009). Tevens is uit onderzoek van Van de Rakt (2011) gebleken dat kinderen na een ouderlijke scheiding een grotere kans hebben later crimineel gedrag te vertonen. Voor het huidige onderzoek zijn dergelijke bevindingen van belang, aangezien scheidingen gezien kunnen worden als indicator voor conflict (Visser, 2004). Aanhoudende conflicten blijken immers vaak de oorzaak te zijn van echtscheidingen (Visser, 2004). Tevens geldt dat deze indicatoren voor conflict en de conflicten zelf, vaak negatieve gevolgen hebben voor kinderen (Gryncz & Finchman, 2001). Conflicten tussen partners zijn hiermee dus niet alleen schadelijk voor henzelf, maar kunnen ook de kinderen schade toe brengen. Dergelijke conflicten moeten daarom zoveel mogelijk worden voorkomen.

Om bovengenoemde problemen te voorkomen is het belangrijk ze tijdig te signaleren en aan te pakken. Het is daarom van belang te weten welke factoren belangrijk zijn bij het ontstaan van relatieconflicten. In bestaande literatuur worden onder andere factoren als armoede, macht, controle en (overmatig) alcoholgebruik als verklaring gegeven voor het ontstaan van relatieconflicten (Jewkes, 2002; Klostermann & Fals-Stewart, 2006). Over de invloed van deviant gedrag, zoals het plegen van criminaliteit, op relatieconflict is echter veel minder bekend. Hoewel er verrassend weinig onderzoek is gedaan naar het verband tussen deze twee factoren is er wel degelijk aanleiding om dit verband te onderzoeken. Tevens is het relevant dit verband te onderzoeken. Er kan namelijk gesteld worden dat deviante personen op een aantal gebieden verschillen van niet-deviante personen (Sampson & Laub, 1993). Zo zouden deviante jongeren bijvoorbeeld slechter presteren op school dan niet-deviante jongeren en deviante personen zouden minder goed in staat zijn een stabiele baan of relatie te behouden (Sampson & Laub, 1993).

Deviante personen zouden ook op het gebied van relatieconflicten kunnen verschillen van niet-deviante personen. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat deviante personen meer conflicten hebben met hun partner dan niet-deviante personen. Wanneer de ene partner het niet eens is met het criminele gedrag van de andere partner, kan dit namelijk een bron van conflict zijn. Daarnaast stellen Sampson & Laub (1993) dat de kwaliteit van het huwelijk en van liefdesrelaties in het algemeen, vaak lager is bij deviante personen dan bij niet-deviante personen. Hierbij stellen zij dat een huwelijk of een relatie een lage kwaliteit heeft wanneer er sprake is van zwakke gehechtheid tussen partners. Deze zwakke gehechtheid zou te herkennen zijn aan tekenen van onverenigbaarheid, zoals het tijdelijk uit elkaar gaan (Sampon

& Laub, 1993). Het voorgaande maakt aannemelijk dat relatieconflict vaker voorkomt in 'slechte huwelijken', dan in 'goede huwelijken'. Immers, onverenigbaarheid tussen partners kan een belangrijke bron van relatieconflict zijn. Aangezien deze onverenigbaarheid vaker voorkomt in 'slechte huwelijken' dan in 'goede huwelijken', zal er in 'slechte huwelijken' dus vaker relatieconflict voorkomen dan in 'goede huwelijken'. Zoals hierboven reeds werd gesteld zijn het voornamelijk deviante personen die een 'slecht huwelijk' hebben. Dit zou betekenen dat deviante personen een grotere kans hebben op relatieconflict binnen hun huwelijk of relatie dan niet-deviante personen.

Bovendien kunnen de gevolgen van relatieconflict ernstiger of heftiger zijn bij deviante personen dan bij niet-deviante personen. Wanneer de kwaliteit van hun huwelijk namelijk al slechter is dan bij niet-deviante personen en er ook nog eens sprake is van conflict, is het aannemelijk dat de kwaliteit van het huwelijk nog slechter zal worden. In een dergelijk geval zal conflict bijvoorbeeld eerder tot een scheiding kunnen leiden dan bij partners die een 'goed huwelijk' hebben. Daarnaast kan relatieconflict op haar beurt voor nog meer crimineel gedrag zorgen, zoals hierboven ook al werd beargumenteerd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een criminele echtgenoot die tijdens een conflict met zijn of haar partner geweld gebruikt, of aan een criminele echtgenoot die de kroeg in duikt na een ruzie met zijn of haar partner en daar uit frustratie iemand neerslaat. Het spreekt voor zich dat deze beide situaties zeer onwenselijk zijn. Het bovenstaande toont enerzijds dus aan dat conflicten problemen zoals deviant gedrag kunnen veroorzaken. Anderzijds laat het zien dat deviant gedrag van één van de partners ook een bron van relatieconflict kan zijn.

Daarnaast zijn er eerdere onderzoeken die aantonen dat er een verband bestaat tussen crimineel gedrag en partnergeweld. Straus en Ramirez (2004) onderzochten bijvoorbeeld of studenten die een crimineel verleden hebben een grotere kans hebben op het plegen van partnergeweld. Het bredere concept 'relatieconflict' wordt hier echter buiten beschouwing gelaten, net als bij de meeste reeds bestaande onderzoeken, zo blijkt uit het overzicht van eerdere onderzoeken dat Straus en Ramirez in hun studie presenteren (Straus & Ramirez, 2004). Relatieconflict kan echter een voorbode zijn van partnergeweld en wanneer dit het geval is, is het aannemelijk dat crimineel gedrag ook van invloed is op relatieconflict.

In het huidige onderzoek zal de nadruk komen te liggen op het bredere concept relatieconflict. Hierbij zal onderzocht worden of deviant gedrag samenhangt met relatieconflict. De definitie van deviant gedrag die hierbij gehanteerd wordt luidt als volgt: deviant gedrag is het in aanraking komen met de politie en/of het veroordeeld zijn door een strafrechter en/of het verslaafd zijn aan alcohol of drugs.

1.2 Onderzoeksvragen

Om beter te kunnen begrijpen hoe deviant gedrag en relatieconflicten met elkaar in verband staan, is het noodzakelijk hier meer onderzoek naar te doen. Zoals hierboven al werd uitgelegd is het zowel interessant als relevant om te weten wat de oorzaken van relatieconflict zijn. Wanneer relatieconflict tijdig gesignaleerd kan worden, kunnen ernstigere problemen namelijk worden voorkomen. En wanneer het aannemelijk is dat relatieconflicten vaker voorkomen, heftiger zijn en ernstigere gevolgen hebben bij devianten, dan is het belangrijk om extra aandacht te besteden aan deze gevallen. Onder andere om deze reden is het dus van belang om het verband tussen deviant gedrag en relatieconflict nader te bekijken.

Eerdere onderzoeken kunnen helpen bij het nader onderzoeken van dit verband en het huidige onderzoek zal dan ook voortbouwen op bestaande kennis. Omdat er over crimineel gedrag en relatieconflict als losse onderwerpen al de nodige kennis voorhanden is, kan er in dit onderzoek voortgebouwd worden op die kennis. Reeds is bekend dat crimineel gedrag verschilt per persoon (Moffit, Caspi, Rutter & Silva, 2001). Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat vrouwen op het gebied van criminaliteit anders zijn dan mannen. Vrouwen blijken veel minder crimineel gedrag te vertonen en zij gebruiken veel minder geweld dan mannen (Moffit, et. al., 2001). Dit algemene patroon van niet-gewelddadige vrouwen blijkt echter niet op te gaan als het gaat om partnergeweld. Vrouwen blijken namelijk net zo vaak als mannen de aanstichters van partnergeweld te zijn (Moffit et. al., 2001). Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat crimineel gedrag verschilt van partnergeweld. Echter zijn er ook onderzoeken uitgevoerd waaruit juist blijkt dat er wel een relatie bestaat tussen gewelddadigheid binnen de familie en geweld en criminaliteit buiten de familie (Hotaling, Straus & Lincoln, 1990). De vraag blijft dan ook in hoeverre deviant gedrag en partnerconflict met elkaar te maken hebben. Om te bekijken of deze verschijnselen daadwerkelijk met elkaar in verband staan, zal met behulp van dit onderzoek een antwoord worden gegeven op de volgende vraag: wanneer minimaal een van de partners deviant gedrag vertoont, is er in die relatie dan ook vaker sprake van relatieconflict, dan in relaties waarin beide partners geen deviant gedrag vertonen? De hoofdvraag van dit onderzoek luidt dan ook:

In hoeverre is de kans op conflict(en) binnen een relatie waarin minimaal één van de partners deviant gedrag vertoont groter dan in een relatie waarin beide partners geen deviant gedrag vertonen?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- *In hoeverre leidt het in aanraking zijn geweest met de politie van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?*

- *In hoeverre leidt een veroordeling door een strafrechter van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?*
- *In hoeverre leidt een verslaving aan alcohol of drugs van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?*

1.3 Maatschappelijke relevantie

Het hebben van conflicten binnen een relatie wordt door beide partners vaak als onaangenaam ervaren (Vanderyt & Nijs, 2000). Conflicten tussen partners zijn dan ook lang niet altijd alleen maar felle discussies met elkaar. Conflicten lopen geregeld uit de hand en lopen soms zelfs uit op grote familiedrama's. Familiedrama's komen helaas veelvuldig voor in Nederland en brengen altijd maatschappelijke discussies met zich mee (RTL Nieuws, 2013; BN DeStem, 2013). Om deze incidenten te voorkomen is het van belang dat conflicten tussen partners vroegtijdig gesignaleerd worden. Om dit waar te kunnen maken moet men weten wat de oorzaken zijn van relatieconflict. Naast relatieconflicten en partnergeweld worden ook crimineel en deviant gedrag veelvuldig in de media en maatschappij besproken. De laatste jaren is er bijvoorbeeld met name aandacht gekomen voor het criminele gedrag van vrouwen. Terwijl de criminaliteit in het algemeen constant is gebleven of zelfs licht is gedaald (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011) is er een stijging in het criminele gedrag van vrouwen te zien (NU.nl, 2013). Aangezien zowel relatieconflicten als deviant gedrag veelvuldig onderwerp van de publieke discussie zijn, is het van maatschappelijk belang te bekijken in hoeverre deze twee onderwerpen met elkaar in verband staan.

In de huidige studie wordt onderzocht of de kansen op conflicten binnen een relatie groter zijn, wanneer minimaal één van de partners deviant gedrag vertoont. De resultaten van dit onderzoek zullen dan ook nieuwe informatie en inzichten bieden over de invloed die deviant gedrag heeft op relatieconflicten. Relatietherapeuten en psychiaters kunnen bijvoorbeeld baat hebben bij deze nieuwe informatie en inzichten. Relatietherapeuten en psychiaters kunnen door personen met relatieproblemen geraadpleegd worden, bijvoorbeeld wanneer zij niet op een adequate manier om kunnen gaan met hun conflicten (Mandala, 2010). Nieuwe informatie en kennis op het gebied van liefdesrelaties kunnen zij verwerken en gebruiken in sessies die zij hebben met liefdeskoppels.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

Zoals voorheen al werd betoogd is er al verschillende malen onderzoek gedaan naar het verband tussen deviant gedrag en relatieconflict. Hoewel de eerdere onderzoeken natuurlijk een grote bijdrage hebben geleverd aan de wetenschappelijke kennis over dit onderwerp, blijft de kennis over dit verband op dit moment nog vrij beperkt. Vergeleken met andere

sociologische en criminologische onderwerpen is er over dit onderwerp vrij weinig onderzoek beschikbaar.

Daarnaast bezitten eerdere onderzoeken ook hun beperkingen. Zo richten de meeste onderzoeken zich alleen op het verband tussen crimineel gedrag en partnergeweld (Straus & Ramirez, 2004; Hotaling et al., 1990). Deze studies bekijken dus niet het bredere begrip relatieconflict, maar focussen zich specifiek op partnergeweld. Het is echter wel relevant om naar het bredere concept relatieconflict te kijken. Relatieconflict op zich wordt vaak namelijk al als onwenselijk ervaren en kan daarnaast ook onwenselijke gevolgen hebben (Winstock, 2008; Canary et al., 1995). Zoals eerder genoemd kan relatieconflict escaleren in een gewelddadige situatie, wat wederom zeer onwenselijk is. Om dergelijke situaties te voorkomen is het belangrijk de voortekenen van deze situaties te kennen en te bekijken wat de oorzaken hiervan zijn. In het huidige onderzoek zal daarom niet specifiek naar partnergeweld worden gekeken, maar naar het bredere geheel relatieconflict. Hierbij zullen verschillende aspecten van relatieconflict worden bekeken. Deze aspecten zullen in verband worden gebracht met een aantal vormen van deviant gedrag.

Bovendien bekijken deze onderzoeken meestal slechts één van beide partners (Lawson, Weber, Beckner, Robinson, Marsh & Cool, 2003; Hotaling et al., 1990; Shields, McCall, & Hanneke, 1988). De onderzoeken concentreren zich slechts op het criminele verleden van één van beide partners, meestal de partner die ook de dader is van het geweld binnen de relatie en laten de andere partner, meestal het slachtoffer, buiten beschouwing. Onze dataset, The Netherlands Kinship Panel Study, stelt ons in staat om wel beide partners te bekijken. De dataset geeft ons informatie over de respondenten en over hun partners. Hierdoor kan van beide partners worden nagegaan of zij ooit deviant gedrag hebben vertoond. In dit onderzoek zullen dus beide ‘conflictdeelnemers’ worden bekeken, terwijl dit in eerder onderzoek vaak werd nagelaten.

Verder gaat eerder onderzoek er voornamelijk vanuit dat het vooral mannen zijn die een crimineel verleden hebben en dat het mannen zijn die partnergeweld plegen (Buzawa, Hotaling, Klein & Byrne, 1999; Hotaling et al., 1990). De rol van de vrouw wordt hierbij vaak buiten beschouwing gelaten. Eerdere onderzoeken die zich wel richten op de rol van de vrouw zijn de onderzoeken van Moffit (2001) en Swan en Snow (2002). Uit het onderzoek van Swan en Snow (2002) blijkt dat niet alleen mannen maar ook vrouwen de aanstichters van geweld in een relatie kunnen zijn. Echter binnen de meeste relaties geldt dat niet alleen de man of de vrouw verantwoordelijk is voor een conflict, maar dat er een wisselwerking tussen beide plaatsvindt waarbij zowel de man als de vrouw zowel aanstichter als slachtoffer is van geweld binnen een relatie. Uit dit onderzoek blijkt dus dat het van belang is om zowel de

mannelijke als de vrouwelijke partner mee te nemen in een onderzoek naar relatieconflicten. In het huidige onderzoek worden daarom zowel mannen als vrouwen meegenomen.

Eerdere onderzoeken laten daarnaast zeer uiteenlopende resultaten zien (Straus & Ramirez, 2004). Zo laat een onderzoek zien dat relatief veel mannen die huiselijk geweld plegen al eens eerder veroordeeld zijn (Buzawa et al., 1999). Daarentegen laat een ander onderzoek juist zien dat zeer weinig mannelijke plegers van partnergeweld al eens eerder gearresteerd zijn (Hotaling et al., 1990).

Veel van de eerdere onderzoeken naar het verband tussen relatieconflict en deviant gedrag zijn bovendien zeer gedateerd (Hotaling et al., 1990; Shields et al., 1988). De afgelopen jaren hebben zich echter verschillende maatschappelijke veranderingen voorgedaan. Zo zijn over het algemeen de rolpatronen van mannen en vrouwen veranderd, worden vrouwen vaker veroordeeld dan voorheen en kunnen ook vrouwen daders zijn van partnergeweld (Swan & Snow, 2002). De representativiteit van eerdere onderzoeken kan om deze redenen sterk afgenomen zijn. Nieuw onderzoek kan nieuwe uitkomsten geven die representatiever zullen zijn dan eerdere onderzoeken.

Tot slot zijn veel eerdere onderzoeken uitgevoerd in de Verenigde Staten (Straus & Ramirez, 2004; Hotaling et al., 1990). Het is aannemelijk dat er wezenlijke verschillen bestaan tussen de Amerikaanse en de Nederlandse situatie. Dit maakt dat eerdere onderzoeken op dit moment misschien weinig representatief zijn voor de huidige Nederlandse samenleving. Het is daarom van belang nieuw onderzoek te doen op dit gebied.

2. Theorie en eerder onderzoek

Deviant gedrag en relatieconflict zijn beide een welbekend verschijnsel in de meeste samenlevingen (Gottfredson & Hirschi, 1990; Canary et al., 1995). Beide verschijnselen komen regelmatig voor en er bestaat dan ook een redelijke kans dat men ooit in zijn leven met één van de twee, of zelfs met beide verschijnselen in aanraking komt (Straus & Ramirez, 2004; Canary et al., 1995). Canary et al. (1995) stellen zelfs dat conflict een onvermijdelijk aspect is binnen een relatie. Conflicten tussen partners zijn volgens hen dan ook veel voorkomend. Crimineel en deviant gedrag zijn daarentegen veel minder voorkomend dan relatieconflict. Veel personen vertonen nooit of bijna nooit crimineel gedrag gedurende hun hele leven (Sampson & Laub, 1993). Slechts een relatief kleine groep volwassenen pleegt wel crimineel gedrag. Deze kleine groep is daarbij echter wel verantwoordelijk voor het overgrote deel van alle criminaliteit (Sampson & Laub, 1993). Het is dus bekend dat een vrij grote groep personen relatieconflict ervaart, terwijl slechts een relatief klein deel van deze groep daarnaast ook nog eens crimineel gedrag vertoont. Echter, wat onbekend blijft is het antwoord op de vraag in hoeverre er overlap bestaat tussen personen die zowel deviant gedrag vertonen

als relatieconflicten ervaren. In deze scriptie zal getracht worden een antwoord op deze vraag te vinden. Het bekijken of devianten vaker relatieconflict hebben dan niet-devianten vormt dus de essentie van dit onderzoek. Daarnaast zal bekeken worden of personen die meerdere vormen van deviant gedrag vertonen een grotere kans hebben op relatieconflict dan personen die slechts één enkele vorm van deviant gedrag vertonen.

De belangrijkste vraag binnen dit onderzoek luidt zoals gezegd als volgt: hebben devianten een grotere kans op relatieconflict dan niet-devianten? Om het antwoord op deze vraag zo concreet mogelijk te kunnen voorspellen, kan de zelfcontrole theorie worden gebruikt. Met behulp van deze theorie zal dan ook getracht worden een voorspelling te geven over het verband tussen deviant gedrag en relatieconflict.

2.1 De zelfcontrole theorie

De grondleggers van de zelfcontrole theorie zijn Gottfredson en Hirschi (1990). Gottfredson en Hirschi (1990) ontwikkelden de theorie om een algemene verklaring te bieden voor crimineel gedrag en daaraan gerelateerde gedragingen, zoals bijvoorbeeld het gebruik van alcohol en drugs. Deze theorie staat daarom ook wel bekend als “A General Theory of Crime” (Kerley, Xu & Sirisunyaluck, 2008). Ondanks dat de zelfcontrole theorie tegenwoordig veel gebruikt wordt voor het verklaren van crimineel gedrag is de theorie al velen malen bekritiseerd. Verschillende onderzoekers beweren namelijk dat deze theorie geen complete verklaring kan bieden voor crimineel gedrag (Moffit, 1990; Sampson & Laub, 1993; Blokland & Nieuwbeerta, 2004). Een lage zelfcontrole zou niet de enige factor zijn die verantwoordelijk is voor crimineel gedrag, ook andere factoren zoals leeftijd, levensomstandigheden en levensloopgebeurtenissen zouden er toe doen (Moffit, 1990; Sampson & Laub, 1993). Tot op heden zijn er echter nog geen nieuwe theorieën ontwikkeld die wel een complete verklaring voor crimineel gedrag kunnen bieden. Aangezien men wel aanneemt dat de zelfcontrole theorie een kern van waarheid bevat en er nauwelijks andere, meer complete theorieën bestaan, is de zelfcontrole theorie toch een geschikte theorie voor dit onderzoek.

De zelfcontrole theorie is een statische theorie, wat betekent dat deze theorie stelt dat er sprake is van continuïteit in iemands gedrag (Sampson & Laub, 1993). Deze continuïteit wordt bepaald door een persoonlijkheidskenmerk dat na de kindertijd (na het 12^e levensjaar) onveranderlijk is (Gottfredson & Hirschi, 1990). Volgens Gottfredson en Hirschi (1990) is het persoonlijkheidskenmerk dat voor deze continuïteit zorgt de mate van iemands zelfcontrole. De mate van iemands zelfcontrole komt tot stand tijdens de opvoeding en wordt onder andere bepaald door de mate van socialisatie binnen het gezin (Gottfredson & Hirschi, 1990). Een gebrekkige socialisatie binnen het gezin zou zorgen voor een lage zelfcontrole. De mate van

zelfcontrole zal volgens Gottfredson & Hirschi (1990) vrijwel geheel constant blijven na de kindertijd (na het 12^e levensjaar). Hierdoor zou men dan ook gedurende de gehele levensloop hetzelfde soort gedrag vertonen. Er is sprake van continuïteit (Gottfredson & Hirschi, 1990).

De mate van zelfcontrole verklaart zowel iemands criminele gedrag, als het zich voordoen van bepaalde levensloopgebeurtenissen (Gottfredson & Hirschi, 1990). Zo zou zelfcontrole de factor zijn die bepaalt of men goed presteert op school, of men een 'goed huwelijk' heeft en of men een stabiele baan krijgt. Gottfredson en Hirschi (1990) stellen hierop dat een lage zelfcontrole negatieve gevolgen teweeg brengt. Volgens Gottfredson en Hirschi (1990) zijn personen met een lage zelfcontrole dan ook degenen die crimineel gedrag plegen, die slecht presteren op school, die een 'slecht huwelijk' hebben en die geen stabiele baan kunnen behouden. Impulsiviteit, instabiliteit in werk en relaties, het onmiddellijk en op een eenvoudige manier willen bevredigen van behoeften, kortzichtigheid en opvliegendheid zouden daarnaast kenmerkend zijn voor personen met een lage zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990). Volgens Gottfredson en Hirschi (1990) ligt lage zelfcontrole dus ten grondslag aan alle negatieve aspecten die iemand ervaart tijdens zijn levensloop.

Op basis van de zelfcontrole theorie verwachten wij dat personen die deviant gedrag vertonen een grotere kans zullen hebben op relatieconflicten dan personen die geen deviant gedrag vertonen.

2.2 Koppeling van lage zelfcontrole aan de (on)afhankelijke variabele(n)

De zelfcontrole theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) is zoals gezegd in eerste instantie ontwikkeld om crimineel gedrag te verklaren. Crimineel gedrag is gedrag dat juridisch strafbaar is gesteld (Sampson & Laub, 1993). Hiermee is crimineel gedrag een onderdeel van deviant gedrag. Deviant gedrag bevat namelijk alle gedragingen die als normovertredend worden gezien in een bepaalde samenleving (Sampson & Laub, 1993). De zelfcontrole theorie is daarmee zeer geschikt om ook het bredere geheel, namelijk deviant gedrag, te voorspellen. De gedragingen die in deze scriptie als deviant gezien worden, zijn het in aanraking komen met de politie, veroordeeld zijn door een strafrechter en het verslaafd zijn aan alcohol of drugs. Aangezien de theorie voorspelt dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge zelfcontrole, zal de theorie ook voorspellen dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op het plegen van deviant gedrag dan personen met een lage zelfcontrole.

Zoals gezegd kan het hebben van lage zelfcontrole ook andere negatieve gevolgen hebben (Gottfredson en Hirschi, 1990). Een verschijnsel dat als een dergelijk negatief gevolg gezien kan worden is het hebben van relatieconflict(en). De theorie van Gottfredson en

Hirschi (1990) kan daarmee ook voorspellen dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op relatieconflict dan personen met een hoge zelfcontrole.

Aan de hand van vier verschillende mechanismen zal worden geïllustreerd hoe tot de bovenstaande voorspellingen kan worden gekomen. De vier mechanismen die hierbij worden gebruikt zijn impulsiviteit, het onvermogen om (negatieve) consequenties op lange termijn te overzien, het hebben van lage frustratie tolerantie en het zich aangetrokken voelen tot riskante activiteiten.

2.2.1 Relatieconflict

Allereerst zal de voorspelling dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op relatieconflict dan personen met een hoge zelfcontrole worden toegelicht aan de hand van de vier bovengenoemde mechanismen. Ten eerste kan gesteld worden dat personen met een lage zelfcontrole vaak zeer impulsief zijn (Gottfredson & Hirschi, 1990). Zij zijn meestal voornamelijk georiënteerd op het 'hier en nu' en zijn in de meeste situaties op zoek naar onmiddellijke behoeftebevrediging. Vanwege deze impulsiviteit zijn personen met lage zelfcontrole vaak niet in staat de lange termijn gevolgen van hun beslissingen en interacties met anderen te overzien. Zij handelen vaak zonder er eerst over na te denken (Gottfredson & Hirschi, 1990). Dit maakt het aannemelijk dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben om in conflict te raken met hun partner dan personen met een hoge zelfcontrole. Door hun impulsiviteit en vanwege het feit dat ze vaak wat doen zonder er eerst over na te denken is de drempel om een conflict aan te gaan voor hen waarschijnlijk lager dan voor personen met een hoge zelfcontrole.

Ten tweede lieten Stewart, Elifson & Sterk (2004), die de theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) herformuleerde, zien dat personen met een lage zelfcontrole moeite hebben met het slagen in sociale instituties, conventionele activiteiten en persoonlijke relaties, vanwege hun onvermogen om consequenties op lange termijn te overzien (Stewart et al., 2004). Volgens de zelfcontrole theorie zou dit te wijten zijn aan het feit dat individuen met een lage zelfcontrole zichzelf selecteren in onstabiele persoonlijke relaties (Gottfredson & Hirschi, 1990). Deze instabiliteit gecombineerd met impulsiviteit van personen met een lage zelfcontrole zou ervoor zorgen dat personen met een lage zelfcontrole moeite hebben hun persoonlijke relaties in stand te houden. Logischerwijs leidt dit tot de conclusie dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waar één of beide personen een lage zelfcontrole hebben. Immers, het is aannemelijk dat relatieconflicten vaker voorkomen in relaties die onstabiel zijn en waarin één of beide partners impulsief zijn. Daarnaast zijn mensen met een lage zelfcontrole niet in staat de negatieve lange termijn gevolgen van hun interacties met anderen te zien (Gottfredson & Hirschi, 1990). Zij beseffen daarom niet dat relatieconflict kan leiden

tot ernstigere conflicten, tot geweld of zelfs tot een scheiding. Hierdoor kunnen zij geen goede afweging maken tussen de kosten en de baten van het hebben van een relatieconflict. Zij hebben dan ook een grotere kans op het hebben van relatieconflicten, dan personen met een hoge zelfcontrole. Omdat personen met een lage zelfcontrole de negatieve gevolgen van relatieconflict niet doorhebben is de drempel om een conflict aan te gaan voor hen lager, dan voor personen met een hoge mate van zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990).

Ten derde hebben personen met een lage zelfcontrole volgens de zelfcontrole theorie vaak ook een lage frustratie tolerantie en zijn zij meestal opvliegend (Gottfredson & Hirschi, 1990). Dit betekent dat personen met een lage zelfcontrole de neiging hebben om snel boos en gefrustreerd te raken. Deze boosheid of frustratie kan al ontstaan bij slechts minimale provocatie (Gottfredson & Hirschi, 1990). Ook hieruit volgt dat het waarschijnlijk is dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin één van de partners, of beide partners, een lage zelfcontrole hebben. Immers, personen met een lage zelfcontrole zullen eerder boos en / of gefrustreerd zijn, dan personen met een hoge zelfcontrole, wat het aannemelijk maakt dat zij eerder in conflict zullen raken.

Ten vierde stelt de zelfcontrole theorie dat personen met een gebrek aan voldoende zelfcontrole zich vaak aangetrokken voelen tot riskante activiteiten (Gottfredson & Hirschi, 1990). Hierdoor bevinden zij zich in werkelijkheid dan ook vaak in riskante situaties. Vanwege deze 'aantrekkingskracht' tot riskante situaties zouden personen met een lage zelfcontrole volgens de zelfcontrole theorie een grotere kans hebben om anderen te provoceren en vijandig te maken, in zowel huiselijke als publieke contexten (Gottfredson & Hirschi, 1990). Dit zou dan ook betekenen dat de kans op relatieconflict groter is bij personen met een lage zelfcontrole dan bij personen met een hoge zelfcontrole. Immers, wanneer personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben om anderen te provoceren en vijandig te maken, dan zullen zij dit ook bij hun partners doen waardoor zij een grotere kans op relatieconflicten hebben dan personen met een hoge zelfcontrole. Kerley et al., (2008) stellen dat er op dezelfde manier aangenomen kan worden dat personen met een lage zelfcontrole waarschijnlijk minder gemakkelijk kunnen 'weglopen' van verbale of fysieke provocatie. Dit maakt het aannemelijk dat relatieconflicten bij personen met een lage zelfcontrole eerder uit de hand lopen dan bij personen met een hoge zelfcontrole. Wanneer iemand met lage zelfcontrole zich in een provocerende situatie bevindt en zich hier niet aan kan onttrekken, is het namelijk waarschijnlijk dat diegene door zal gaan met provoceren, waardoor de kans dat het conflict uit de hand loopt groter wordt.

2.2.2 Crimineel gedrag

Personen met een lage zelfcontrole hebben een grotere kans op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge zelfcontrole, zo voorspelt de zelfcontrole theorie (Gottfredson & Hirschi, 1990). Deze voorspelling zal wederom worden toegelicht met behulp van de vier bovengenoemde mechanismen.

Ten eerste geldt dat personen met een lage zelfcontrole hun behoeften en verlangens graag onmiddellijk en op een zo eenvoudig mogelijke manier willen bevredigen (Gottfredson & Hirschi, 1990). Dit maakt dat personen met een lage zelfcontrole zeer impulsief zijn. Zij handelen daarom vaak zonder eerst goed na te denken over hun daad en zonder de juiste voorzorgsmaatregelen te nemen (Gottfredson & Hirschi, 1990). Het plegen van crimineel gedrag kan een manier zijn om behoeften op een onmiddellijke en eenvoudige wijze te bevredigen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan iemand die geld nodig heeft. Door een persoon of een winkel te beroven kan diegene onmiddellijk en op een relatief eenvoudige manier (men hoeft er niet dagen of weken voor te werken) aan geld komen en zo zijn behoefte bevredigen. Het feit dat deze personen, die uit zijn op onmiddellijke behoeftebevrediging, meestal impulsief handelen (zonder daarbij goed na te denken) zorgt ervoor dat de drempel tot crimineel gedrag voor hen lager is, dan voor personen met een hoge zelfcontrole. Personen met een lage zelfcontrole hebben hierdoor een grotere kans op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge mate van zelfcontrole.

Ten tweede zijn personen met een lage zelfcontrole (mede vanwege hun impulsiviteit) vaak niet in staat de lange termijn consequenties van hun daden te overzien (Gottfredson & Hirschi, 1990). Zij beseffen dan ook niet dat het plegen van crimineel gedrag ook negatieve gevolgen voor henzelf kan hebben. Het idee dat zij als gevolg van hun daad in aanraking kunnen komen met politie of zelfs veroordeeld kunnen worden komt niet bij hen op. Daarnaast beseffen zij ook niet dat zij met hun daden anderen schade toe kunnen brengen. Zij hebben niet door dat andere personen financiële, lichamelijke of psychische schade kunnen oplopen door hun daden. Zij denken slechts aan hun eigen gewin (Gottfredson & Hirschi, 1990). Hierdoor zijn zij niet in staat een realistische kosten en baten afweging te maken. Immers, wanneer men niet door heeft dat het plegen van crimineel gedrag ook negatieve gevolgen kan hebben (kosten), lijkt het alsof het plegen van crimineel gedrag alleen maar baten heeft. Personen met een hoge zelfcontrole zijn daarentegen wel in staat lange termijn consequenties te overzien, waardoor zij een meer realistische kosten baten afweging kunnen maken. Voor hen zal de drempel tot het plegen van crimineel gedrag dan ook hoger zijn, zij hebben namelijk wel door dat het plegen van crimineel gedrag negatieve gevolgen kan hebben. Dit leidt tot de conclusie dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge zelfcontrole.

Ten derde hebben personen met een lage zelfcontrole een lage frustratie tolerantie, wat hen zeer opvliegend maakt. Wanneer iemand boos of gefrustreerd raakt, dan bestaat de kans dat diegene over gaat tot het vertonen van deviant gedrag (Blansjaar, Beukers & Kordelaar, 2008). Frustratie kan in sommige gevallen bijvoorbeeld leiden tot agressiviteit en deze agressiviteit kan op haar beurt weer leiden tot een gewelddadige situatie. Wanneer iemand om het minste of geringste al boos of gefrustreerd raakt en daarbij ook nog eens zeer opvliegend is, is het aannemelijk dat diegene sneller agressief zal worden dan iemand die niet snel boos wordt en zijn frustratie kan bedwingen. Personen die door hun lage zelfcontrole een lage frustratie tolerantie hebben, hebben dan ook een grotere kans op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge mate van zelfcontrole.

Ten vierde voelen personen met een lage zelfcontrole zich vaak aangetrokken tot risicovolle situaties, waardoor zij zich ook daadwerkelijk vaker in dergelijke situaties bevinden (Gottfredson en Hirschi, 1990). Het plegen van crimineel gedrag is een voorbeeld van een dergelijke risicovolle situatie. Het plegen van crimineel gedrag brengt namelijk spanning en gevaar met zich mee en vereist behendigheid, kracht of misleiding (Gottfredson & Hirschi, 1990). Vanwege de aantrekkingskracht tot risicovolle situaties die personen met een lage zelfcontrole ervaren, zullen zij een grotere kans hebben op het plegen van crimineel gedrag dan personen met een hoge mate van zelfcontrole.

2.2.3 Alcohol en drugs

Tenslotte kan de zelfcontrole theorie naast crimineel gedrag en relatieconflict ook een verslaving aan alcohol en drugs voorspellen. Ten eerste geldt dat personen met een lage zelfcontrole voornamelijk gericht zijn op het onmiddellijk willen nastreven van genot en andere behoeften (Gottfredson & Hirschi, 1990). Volgens Gottfredson en Hirschi (1990) kan de bevrediging van een behoefte als genot voortkomen uit criminele, maar ook uit niet-criminele gedragingen zoals roken, drinken, gokken, drugs gebruiken en het hebben van seks. Het feit dat personen met een lage zelfcontrole gericht zijn op het onmiddellijk willen bevredigen van hun behoeften maakt hen zoals gezegd impulsief. Deze impulsiviteit zorgt er op haar beurt weer voor dat personen met een lage zelfcontrole sneller naar de fles of naar drugs zullen grijpen dan personen met een hoge zelfcontrole. Immers, wanneer personen genot kunnen ervaren door het drinken van alcohol of het gebruiken van drugs en men de neiging heeft dit genot onmiddellijk na te streven, zal men eerder gebruik maken van deze middelen. Personen met een lage zelfcontrole hebben dus een grotere kans op het gebruiken van alcohol of drugs dan personen met een hoge mate van zelfcontrole.

Ten tweede hebben personen met een lage zelfcontrole niet het vermogen om de negatieve consequenties op lange termijn te overzien. Op de lange termijn kan overmatig

alcohol of drugs gebruik bijvoorbeeld leiden tot een verslaving en aanzienlijke lichamelijke schade, maar hier zullen personen met een lage zelfcontrole waarschijnlijk niet over na denken. Personen met een lage zelfcontrole, die niet het vermogen hebben om de negatieve consequenties te overzien hebben hierdoor een grotere kans op het gebruiken van alcohol of drugs, dan personen met een hoge zelfcontrole die dit vermogen wel hebben.

Ten derde hebben mensen met een lage zelfcontrole een lage frustratie tolerantie. Waar eerder werd beargumenteerd dat frustratie bijvoorbeeld kan leiden tot agressiviteit en daarmee tot crimineel gedrag, kan frustratie ook leiden tot het gebruik van alcohol. Alcohol heeft namelijk een kalmerende werking en kan daarmee frustratie onderdrukken of doen wegebben (Blansjaar, Beukers & Kordelaar, 2008). Wanneer personen snel gefrustreerd raken en deze frustratie kwijt willen raken, kunnen zij alcohol of drugs gebruiken om dit te verwezenlijken. Dit maakt dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op het gebruik van alcohol of drugs dan personen met een hoge mate van zelfcontrole.

Ten vierde voelen personen met een lage zelfcontrole zich aangetrokken tot riskante activiteiten. Het verslaafd zijn aan alcohol of drugs kan gezien worden als een riskante activiteit. Na te veel alcohol of drugs heb je je lichaam namelijk niet meer onder controle. Iemand met een lage zelfcontrole heeft daarom een grotere kans om verslaafd te raken aan alcohol of drugs dan iemand met een hoge mate van zelfcontrole.

2.3 Bevindingen eerdere onderzoeken

Eerdere onderzoeken naar de invloed van deviant gedrag op relatieconflict (meestal gemeten als partnergeweld) laten zeer uiteenlopende resultaten zien. Hieronder zal een vijftal studies besproken worden die allen onderzochten in hoeverre deviant gedrag van invloed is op het hebben van relatieconflicten. Uit deze studies komt naar voren dat in de bestaande literatuur geen eenduidigheid bestaat over hoe sterk deviant gedrag en relatieconflict met elkaar samenhangen.

De studie van Straus en Ramirez (2004) onderzocht bijvoorbeeld in hoeverre studenten die hun partner fysiek mishandelden een crimineel verleden hebben. Onder de 653 onderzochte studenten bleek een relatief hoge prevalentie van partnergeweld te bestaan. 29% van de mannelijke studenten en 31% van de vrouwelijke studenten gaf aan dat zij hun partner de afgelopen 12 maanden hadden mishandeld, zo toonde Straus en Ramirez (2004). Daarnaast kwam uit een regressieanalyse naar voren dat als een student eerder strafbare feiten had gepleegd, er een verhoogde kans was dat diegene zijn partner fysiek mishandelde.

Buzawa et al. (1999) tonen met hun studie ook aan dat er een verband bestaat tussen deviant gedrag en relatieconflict. Zij laten namelijk zien dat van de 353 mannen die werden gearresteerd voor huiselijk geweld, 84,4% al eens eerder veroordeeld was voor crimineel

gedrag. Buzawa et al. (1999) lieten daarnaast niet alleen zien dat mannen die al eens veroordeeld waren een grotere kans hadden op het plegen van huiselijk geweld, zij toonden ook aan dat het merendeel van de mannen (54%) voorafgaand aan het huiselijk geweld zelfs al zes keer of vaker strafrechtelijk vervolgd was. Tevens kwam er uit de resultaten naar voren dat bij 36% van de huiselijk geweld incidenten alcohol of drugs in het spel was.

Een ander onderzoek, namelijk dat van Gayford (1975), laat echter een minder sterk verband zien. In de studie van Gayford werden 100 vrouwen die zeiden mishandeld te worden door hun man onderzocht. Hen werd informatie over henzelf en over hun partner gevraagd. De resultaten van deze studie toonde dat van de 100 mannen (de partners), er 52 al eens eerder in (jeugd)detentie hadden gezeten. Van deze 52 mannen hadden er 33 een gevangenisstraf gekregen voor het plegen van geweld (Gayford, 1975).

Hotaling et al. (1990) laten zelfs een compleet tegenovergesteld beeld zien. Zij tonen met hun studie namelijk aan dat van de 1092 mannelijke plegers van partnergeweld slechts 6,1% eerder gearresteerd is geweest voor crimineel gedrag. Het bovengenoemde illustreert daarmee dat de resultaten enorm van elkaar kunnen verschillen.

Tot slot kwam uit het onderzoek van Klostermann en Fals-Stewart (2006) naar voren dat personen die onder de invloed zijn van alcohol zich agressiever gedragen tijdens een conflict, waardoor een conflict bij hen vaker escaleert. Daarnaast gedragen de partners zich niet alleen agressiever tijdens een conflict, de kans op intiem partnergeweld is ook een stuk groter als de partner verslaafd is aan alcohol of drugs. Vrouwen wiens partner overmatig alcohol gebruiken, hebben 3,6 keer meer kans om slachtoffer te worden van partnergeweld dan vrouwen wiens partner geen alcohol gebruiken (Klostermann & Stewart, 2006). Het onder invloed zijn van alcohol of drugs blijkt dus in zekere mate een rol te spelen in het ontstaan van partnergeweld en daarnaast is het van invloed op de manier waarop een conflict verloopt.

Concluderend kan gesteld worden dat de huidige onderzoeken naar de relatie tussen deviant gedrag en relatieconflict het niet met elkaar eens zijn over in hoeverre deze twee concepten precies met elkaar samenhangen. Wel lijken alle vijf de studies het erover eens te zijn dat er een verband bestaat tussen het vertonen van deviant gedrag en het hebben van relatieconflict. Echter bestaat er grote onenigheid over de sterkte van dit verband.

2.4 Tekortkomingen eerder onderzoek

Ondanks dat eerdere studies zeker een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de huidige kennis, hebben zij geen eenduidige conclusie naar voren gebracht. Het feit dat de resultaten van eerdere onderzoeken zo enorm van elkaar verschillen, kan echter grotendeels verklaard worden door de manier waarop deze onderzoeken zijn uitgevoerd. Allereerst onderzochten de

bovengenoemde studies verschillende populaties. Zo selecteerde de ene studie haar respondenten uit officieel geregistreerde bronnen (bijvoorbeeld strafbladen), terwijl de andere studie haar respondenten willekeurig selecteerde uit de gehele bevolking (bijvoorbeeld door gebruik te maken van nationale enquêtes). Straus en Ramirez (2004) stellen dat studies waarin respondenten zijn geselecteerd uit officiële justitiële bronnen vaker vinden dat plegers van partnergeweld al eens eerder zijn veroordeeld dan studies die hun respondenten willekeurig selecteren uit de gehele bevolking. Dit zou te maken hebben met het feit dat de gevallen van partnergeweld die terecht komen bij een strafrechter voornamelijk de zeer ernstige gevallen zijn (Straus & Ramirez, 2004). Wanneer dit het geval is, valt de representativiteit van studies die hun data baseren op officieel geregistreerde bronnen te betwifelen. Immers, zij kijken alleen maar naar de ernstige gevallen, terwijl deze gevallen slechts een klein deel van het totaal aantal gevallen uitmaken (Straus & Ramirez, 2004). Hiermee zou ook de generaliseerbaarheid van de resultaten in het geding kunnen komen.

Eerdere studies die gebruik maken van onofficiële data hebben echter ook een belangrijke beperking. In deze studies kan sociale wenselijkheid namelijk een rol spelen (Floyd & Fowler, 1995). Relatieconflict kan een gevoelig onderwerp zijn waar men liever niet over praat, waardoor de kans bestaat dat respondenten sociaal wenselijke antwoorden geven. Hierdoor kunnen de resultaten van het onderzoek een vertekend beeld geven.

Tevens zouden verschillen in de uiteindelijke resultaten verklaard kunnen worden door tijdsbepalingen in de data. Zo zijn er studies die crimineel gedrag over de gehele levensloop meten, zoals de studie van Buzawa et al. (1990) die bekeek of iemand in zijn verleden ooit een keer is gearresteerd voor deviant gedrag. Daarnaast zijn er ook studies die alleen kijken of iemand in het afgelopen jaar is gearresteerd (Hotaling et al., 2004). Het is aannemelijk dat wanneer je naar een korter tijdsbestek kijkt, je in minder gevallen een eerdere veroordeling zult vinden, dan wanneer je naar een langer tijdsbestek kijkt. Het tijdsbestek waarover je je data verzameld is daarom van grote invloed op de uiteindelijke resultaten.

Bovendien richten eerdere onderzoeken zich, zoals eerder genoemd, vaak alleen op partnergeweld en niet op relatieconflict. Daarbij bekijken zij meestal slechts één van de twee partners, hebben zij geen controlegroep en controleren zij niet voor andere relevante variabelen. Ten slotte zijn de meeste onderzoeken niet van Europese bodem, wat wederom de representativiteit van deze studies in het geding brengt.

2.5 Bijdrage huidig onderzoek

Het voorgaande illustreert dat eerdere onderzoeken over relatieconflict en crimineel gedrag nogal wat beperkingen hebben. Het huidige onderzoek komt tegemoet aan de meeste van deze bezwaren. Allereerst heeft dit onderzoek haar respondenten niet geselecteerd uit de justitiële

populatie. De respondenten zijn willekeurig geselecteerd, waardoor de steekproef representatief is voor de Nederlandse samenleving. Daarnaast houdt de dataset ook rekening met sociale wenselijkheid. Voor de vragenlijst zijn namelijk vragen gebruikt die gevalideerd zijn in eerdere onderzoeken (Dykstra, 1999). Dit betekent dat er alleen vragen in de vragenlijst zijn opgenomen die op de juiste manier gesteld zijn en op een juiste manier beantwoord kunnen worden. Het stellen van juist geformuleerde vragen maakt het minder goed mogelijk sociaal wenselijke antwoorden te geven. Op deze manier wordt sociale wenselijkheid dus tegengegaan. Tevens zal er in deze studie gecontroleerd worden voor verschillende variabelen en er is een controlegroep aanwezig, die wordt gevormd door personen die geen deviant gedrag vertonen. Ook zal er in deze studie gebruik worden gemaakt van een dataset met een grote omvang (NKPS, 2004). Een voordeel van een dataset met een grote omvang is dat de resultaten betrouwbaarder worden (Burns & Bush, 2006). Dit komt doordat een grotere steekproef zorgt voor een kleinere foutmarge. Een foutmarge geeft het percentage van de verzamelde resultaten aan dat van de werkelijkheid kan afwijken (Burns & Bush, 2006). Door aan voorgaande bezwaren tegemoet te komen zullen de conclusies van de huidige studie sterker zijn dan die van eerder studies. Deze scriptie zal daarmee een waardevolle bijdrage leveren aan reeds bestaande onderzoeken over de relatie tussen deviant gedrag en partnerconflict.

2.6 Hypothesen

Hoewel eerdere onderzoeken uiteenlopende resultaten laten zien, geven verschillende van hen wel aan dat er mogelijk een positief verband bestaat tussen deviant gedrag en relatieconflict (Kerley et al., 2008; Straus & Ramirez, 2004; Buzawa et al., 1999). Daarnaast wijst ook de zelfcontrole theorie in die richting. Deze theorie toont immers aan dat lage zelfcontrole ervoor zorgt dat men een grotere kans heeft op het plegen van deviant gedrag en dat men een grotere kans heeft op het hebben van relatieconflict. Verschillende bronnen wijzen er dus op dat er mogelijk een positief verband bestaat tussen deviant gedrag en relatieconflict. Op basis van deze kennis kan dan ook worden verwacht dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin minimaal één van de partners deviant gedrag vertoont, dan in relaties waarin geen van de partners deviant gedrag vertoont. Immers, lage zelfcontrole leidt tot een grotere kans op deviant gedrag en tot een grotere kans op het hebben van relatieconflict. Aan de hand van deze algemene verwachting hebben wij zes concrete hypothesen opgesteld.

De eerste hypothese komt voort uit de eerste deelvraag, deze deelvraag luidt: *in hoeverre leidt het in aanraking zijn geweest met de politie van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?* Deze hypothese heeft daarom betrekking op het verband tussen het in aanraking zijn geweest met politie en het hebben van relatieconflict.

Personen met een lage zelfcontrole hebben een grotere kans om in aanraking te komen met de politie dan personen met een hoge zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990). Daarnaast hebben zij een grotere kans op het hebben van relatieconflict dan personen met een hoge zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990). De eerste hypothese luidt daarom als volgt: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners ooit in aanraking is geweest met de politie, dan in relaties waarin beide partners nooit in aanraking zijn geweest met de politie.*

De tweede hypothese volgt uit de tweede deelvraag, die luidt: *in hoeverre leidt een veroordeling door een strafrechter van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?* Deze hypothese heeft daarmee betrekking op het mogelijke verband tussen een veroordeling en relatieconflict. Net zoals in het geval van het in aanraking zijn geweest met de politie geldt ook hier dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben om veroordeeld te worden dan personen met een hoge zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990). Daarnaast hebben zij zoals gezegd een grotere kans op het hebben van relatieconflict (Gottfredson & Hirschi, 1990). De tweede hypothese luidt daarom als volgt: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners ooit veroordeeld is door een strafrechter, dan in relaties waarin beide partners nooit veroordeeld zijn.*

De derde hypothese komt voort uit de derde deelvraag, welke luidt: *in hoeverre leidt een verslaving aan alcohol of drugs van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?* Deze hypothese gaat over het verband tussen het gebruik van alcohol of drugs en relatieconflict. Personen met een lage zelfcontrole hebben een grotere kans op het misbruiken van alcohol of drugs dan personen met een hoge zelfcontrole. Daarnaast geldt wederom dat zij een grotere kans hebben op relatieconflict dan personen met een hoge zelfcontrole. De derde hypothese luidt daarom als volgt: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners verslaafd is aan alcohol of drugs, dan in relaties waarin beide partners niet verslaafd zijn alcohol of drugs.*

De vierde hypothese heeft betrekking op de variabelen waarvoor zal worden gecontroleerd. Aangezien er uit voorgaande studies is gebleken dat de variabelen geslacht, opleiding en geboorteland van invloed zouden kunnen zijn op de mate van relatieconflict of deviant gedrag, zal hiervoor gecontroleerd worden. Hoewel deze variabelen van invloed zouden kunnen zijn verwachten wij dat toevoeging van deze variabelen de tot dan toe gevonden resultaten niet significant zullen veranderen. De vierde hypothese luidt dan ook als volgt: *Zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor de variabelen geslacht, opleiding en geboorteland zullen alle bovenstaande voorspelde verbanden nog steeds blijven bestaan.*

De vijfde hypothese test in hoeverre er sprake is van een cumulatieve werking. De kans bestaat namelijk dat wanneer een persoon één van de deviante gedragingen vertoont, diegene ook de andere deviante gedragingen vertoont. Tevens is het goed mogelijk dat wanneer iemand meerdere deviante gedragingen vertoont de kans op relatieconflict nog groter is, dan wanneer iemand geen of ‘slechts’ één van de deviante gedragingen vertoont. De vijfde hypothese luidt dan ook als volgt: *De kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners ooit in aanraking is geweest met de politie, ooit veroordeeld is door een strafrechter en verslaafd is aan alcohol of drugs, dan in relaties waarin beide partners geen enkele van deze deviante gedragingen vertonen.*

De zesde en laatste hypothese test welke van de drie onafhankelijke variabelen het sterkste samenhangt met relatieconflict. Uit de toets van deze hypothese zal moeten blijken welke van de drie onafhankelijke variabelen, namelijk ‘in aanraking zijn geweest met de politie’, ‘veroordeeld door een strafrechter’ of ‘verslaafd aan alcohol of drugs’, het sterkst samenhangt met het hebben van relatieconflict. Wij verwachten dat alle drie de onafhankelijke variabelen een even grote en positieve invloed zullen uitoefenen op het hebben van relatieconflict. De zesde hypothese luidt dan ook als volgt: *de variabelen ‘in aanraking zijn geweest met de politie’, ‘veroordeeld door een strafrechter’ en ‘verslaafd aan alcohol of drugs’ zullen allen even sterk samenhangen met het hebben van relatieconflict.*

3. Data en methoden

3.1 Data

Om de hypothesen te toetsen wordt gebruikt gemaakt van data uit de Netherlands Kinship Panel Study (NKPS). De NKPS is een grootschalig onderzoek naar de aard en sterkte van familiebanden in Nederland. Het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) en de universiteiten van Utrecht, Rotterdam en Amsterdam werken hierin samen om een zo groot mogelijk databestand over Nederlandse families te ontwikkelen. De dataset bestaat uit drie verschillende waves. Wave 1 loopt van 2002 tot 2004, wave 2 van 2006 tot 2007 en wave 3 van 2010 tot 2011. In het huidige onderzoek zal echter alleen naar wave 1 gekeken worden. De onderzoekspersonen in de NKPS-studie zijn willekeurig geselecteerd door een steekproef te trekken uit een adressenbestand van privé huishoudens in Nederland. Alle geselecteerde respondenten zijn tussen de 18 en 79 jaar oud.

De NKPS heeft vier bijzondere kenmerken die deze studie erg innovatief maken. Ten eerste betreft het een zeer grootschalig onderzoek. Wave 1 bevat namelijk ongeveer 9500 respondenten. Eerdere studies zijn vaak veel kleinschaliger (Buzawa, et al., 1999; Lawson, et al., 2003; Shields et al., 1988; Swan & Snow, 2002). Ten tweede gaat het hier om een panel onderzoek, wat betekent dat respondenten en familieleden op verschillende momenten zijn

geïnterviewd. Hierdoor is er sprake van een prospectieve longitudinale opzet. Ten derde verzamelt de studie haar gegevens met behulp van verschillende methoden. Binnen de studie worden namelijk gegevens verzameld door middel van zowel gestructureerde interviews als open diepte interviews. Ten vierde is deze studie ‘multi-actor’. Dit betekent dat de gegevens afkomstig zijn van zowel individuele respondenten als van hun familieleden.

Het huidige onderzoek draait om conflicten binnen liefdesrelaties en om deze reden zijn dan ook alleen de respondenten die op het moment van interviewen aangaven een partner te hebben geselecteerd. Hierbij is geen nader onderscheid gemaakt tussen getrouwde personen, samenwonende personen of personen die niet samenwonen met hun partner. Elke respondent met een partner is meegenomen. Alle andere respondenten zijn uit de NKPS-steekproef gehaald en zijn buiten beschouwing gelaten. De totale steekproef kwam hiermee uiteindelijk op 5040 personen, waarvan 2152 mannen en 2888 vrouwen.

3.1.1 Representativiteit

De onderzoekers van het NKPS hebben de respondenten door middel van een aselechte steekproef uit een adressenbestand van Nederlandse huishoudens geselecteerd. Een aantal categorieën is hierbij echter uitgesloten van het onderzoek, namelijk: gedetineerden, inwoners van zorginstellingen of bejaardentehuizen en mensen zonder vaste verblijfsvergunning (Pröpper, 2005). Het trekken van een aselechte steekproef houdt in dat alle mogelijke objecten, in dit geval alle Nederlandse huishoudens in het adressenbestand, een bekende en positieve kans hebben om geselecteerd te worden. Hierdoor wordt in theorie normaal gesproken representativiteit gegarandeerd (Ossenbruggen, 2006). De praktijk leert echter dat dit niet altijd vanzelfsprekend lukt, vaak is de steekproef niet op alle gebieden een goede afspiegeling van de doelpopulatie (Ossenbruggen, 2006). Voor het huidige onderzoek geldt dit principe ook: ondanks dat er een aselechte steekproef is getrokken, is de steekproef geen geheel representatieve afspiegeling van de Nederlandse bevolking.

Er zijn namelijk enkele factoren – die als tekortkoming van de dataset kunnen worden gezien – die de representativiteit van de dataset bedreigen. Hier kunnen grofweg twee tekortkomingen worden onderscheiden, namelijk non-respons en selectiviteit. Allereerst wordt de representativiteit van de NKPS bedreigd door de initiële non-respons van respondenten (Dykstra, 1999). Dit houdt in dat er respondenten zijn die wel zijn geselecteerd voor deelname aan het onderzoek, maar die in werkelijkheid niet hebben deelgenomen aan het onderzoek. Over deze respondenten is dus geen informatie verkregen, omdat zij niet hebben deelgenomen aan het onderzoek (Bethlehem, 2013). Dit maakt dat er minder gegevens beschikbaar zijn voor de studie dan oorspronkelijk werd verwacht (Bethlehem, 2013).

Naast de non-respons heeft de NKPS nog een andere tekortkoming, namelijk selectiviteit. Selectiviteit ontstaat wanneer bepaalde groepen over- of ondervertegenwoordigd zijn in het onderzoek ten gevolge van een verkeerde selectiemethode of, zoals in dit geval, ten gevolge van non-respons (Bethlehem, 2013). Wanneer een over- of ondervertegenwoordigde groep anders is, of zich anders gedraagt op de te onderzoeken kenmerken, kan dit leiden tot een vertekening van de uitkomsten van het onderzoek (Bethlehem, 2013). Uit onderzoek van Dykstra, Kalmijn, Knijn, Komter, Liefbroer en Mulder (2005) blijkt dat de respondenten niet op alle gebieden een goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving vormen. Dykstra, et al. (2005) hebben met behulp van bevolkingsgegevens van statistieken van Nederland van het jaar 2003 onderzocht in hoeverre de respondenten die deelgenomen hebben aan de NKPS studie overeenkomen met de Nederlandse bevolking op de volgende karakteristieken: geslacht, leeftijd, samenstelling van het huishouden, de mate van verstedelijking en regio. Zij vonden dat de respondenten van de NKPS verschilden van de Nederlandse bevolking op de karakteristieken geslacht, leeftijd en samenstelling van het huishouden (Dykstra et. al., 2005).

Zo vonden zij allereerst dat mannen met ongeveer zeven procentpunten ondervertegenwoordigd zijn in NKPS (Dykstra et. al., 2005). De ondervertegenwoordiging van mannen kan gedeeltelijk verklaard worden door de lage respons bij mannen (Dykstra, et. al., 2005). Mannen waren minder vaak bereid om deel te nemen aan de NKPS studie dan dat vrouwen dat waren.

Wanneer daarnaast de leeftijd van de respondenten wordt bekeken, blijkt van eenzelfde soort probleem sprake te zijn. Binnen de steekproef is namelijk sprake van een algemene oververtegenwoordiging van respondenten van middelbare leeftijd (Dykstra, et al., 2005). Hierbij bestaat een klein verschil tussen mannen en vrouwen. Voor de mannen geldt dat er een oververtegenwoordiging is van de leeftijdscategorie van 45 tot 69 jaar, maar het grootste probleem ligt in het feit dat de allerjongste leeftijdscategorie is ondervertegenwoordigd. Voor vrouwen geldt een oververtegenwoordiging van de leeftijdscategorie van 35 tot 54 jaar, terwijl de allerjongste en de alleroudste leeftijdscategorie beide ondervertegenwoordigd zijn (Dykstra et. al., 2005).

Ook de samenstelling van de huishoudens van respondenten verschilt van de samenstelling van de gemiddelde Nederlandse huishoudens. Gezinnen met kinderen blijken oververtegenwoordigd te zijn (Dykstra, et al., 2005). Personen die alleen wonen zijn daarentegen juist ondervertegenwoordigd in de NKPS dataset (Dykstra, et al., 2005).

Wat betreft de mate waarin respondenten in verstedelijkte gebieden wonen, blijkt er nauwelijks een verschil te bestaan ten opzichte van de Nederlandse bevolking. Er is slechts een kleine ondervertegenwoordiging van respondenten die in zeer stedelijke of zeer landelijke gebieden wonen (Dykstra, et al., 2005).

Als laatste zijn de regio's waar respondenten vandaan komen wel representatief voor de Nederlandse bevolking. Er is een ondervertegenwoordiging te zien van respondenten die uit het westen van het land komen, maar dit wordt veroorzaakt door het feit dat het westen van Nederland een hogere graad van verstedelijking kent dan de rest van het land (Dykstra, et al., 2005).

3.1.2 Omgaan met selectiviteit van respondenten

Uit het bovenstaande blijkt dat de respondenten van de NKPS verschillen van de Nederlandse bevolkingen wat betreft geslacht, leeftijd en samenstelling van het huishouden. Om hiervoor te controleren zal er tijdens de analyses een weging worden uitgevoerd. Een weging houdt in dat de groepen respondenten die zijn ondervertegenwoordigd worden 'opgeblazen' (ze krijgen een weefactor groter dan 1) en de groepen respondenten die zijn oververtegenwoordigd worden 'ingekrompen' (ze krijgen een weefactor kleiner dan 1) (Ossenbruggen, 2006). In deze studie is aan elke regressieanalyse een weging toegevoegd die controleert voor verschillende demografische kenmerken. Door het toevoegen van een weging wordt de externe validiteit van de resultaten gegarandeerd.

3.2 Operationalisering

In deze studie worden een aantal variabelen gebruikt die nadere toelichting vereisen. De afhankelijke variabele van deze studie is relatieconflict en de onafhankelijke variabele die gebruikt wordt is deviant gedrag. De onafhankelijke variabele deviant gedrag is opgebouwd uit drie elementen, namelijk 'in aanraking zijn geweest met de politie', 'veroordeeld zijn door een strafrechter' en 'verslaafd zijn aan alcohol of drugs'. Hieronder zullen allereerst de afhankelijke en onafhankelijke variabelen worden toegelicht en daarna zal worden toegelicht voor welke variabelen zal worden gecontroleerd.

3.2.1 Relatieconflict

De afhankelijke variabele van deze studie is de mate van relatieconflicten met een partner. Relatieconflict is een complex construct dat niet zomaar direct te meten is. Het is haast onmogelijk relatieconflict nauwkeurig te meten door slechts één enkele vraag te stellen. Relatieconflict is daarom opgebouwd uit verschillende onderdelen en deze verschillende onderdelen kunnen in veel gevallen juist wel aan de hand van één enkele vraag gemeten worden. In de NKPS is relatieconflict gemeten door aan zowel de respondent als de partner van de respondent te vragen *hoe vaak de volgende situaties zich hebben voorgedaan in de afgelopen 12 maanden: "Felle discussies tussen u en uw partner", "Dat de één de ander sterke verwijten maakte", "Dat u een tijd niet meer met elkaar wilde praten", "Dat ruzies uit*

de hand liepen” en *“Dat u een tijdje niet meer bij elkaar woonde”*. De respondenten konden deze vraag beantwoorden aan de hand van een drie-punts-schaal, namelijk: 1 = *“niet”*, 2 = *“enkele keren”* en 3 = *“meerdere keren”*. Wij verwachten dat de vijf bovengenoemde stellingen gezamenlijk de afhankelijke variabele ‘relatieconflict’ kunnen vormen. Om te bekijken of deze verschillende onderdelen samen daadwerkelijk één variabele weerspiegelen, namelijk relatieconflict, is een factoranalyse uitgevoerd. Uit deze analyse bleek dat één van de stellingen, namelijk *“Dat u een tijdje niet meer bij elkaar woonde”*, geen goede meting was van relatieconflict. Dit onderdeel is daarom niet gebruikt om de uiteindelijke variabele relatieconflict samen te stellen. De uiteindelijke variabele relatieconflict is opgebouwd uit de volgende (deel)variabelen: ‘felle discussies’, ‘sterke verwijten’, ‘een tijd niet met elkaar praten’ en ‘een uit de hand gelopen ruzie’. De Cronbach’s alpha van deze factor bedraagt 0.70, wat betekent dat de uiteindelijke variabele relatieconflict een betrouwbaar construct is. Tabel 1 geeft de beschrijvende statistiek van de gebruikte variabelen weer.

Tabel 1: Prevalentie van de variabelen waaruit relatieconflict is opgebouwd

	Niet	Enkele keer	Meerdere keren
Felle discussie	1646 (33,0%)	2598 (52,2%)	738 (14,8%)
Sterke verwijten	2544 (51,2%)	2015 (40,5%)	411 (8,3%)
Een tijd niet met elkaar praten	4354 (87,8%)	529 (10,7%)	76 (1,5%)
Uit de hand gelopen ruzie	4733 (95,3%)	202 (4,1%)	28 (0,6%)

3.2.2 In aanraking met de politie geweest

Om te bepalen of respondenten en hun partners crimineel gedrag hebben gepleegd zal worden gekeken naar de variabele “in aanraking geweest met de politie”. Hierbij zal zowel naar de respondent zelf als naar de partner van deze respondent worden gekeken. Deze variabele is gemeten door respondenten en hun partners te vragen of *de volgende dingen u ooit persoonlijk zijn overkomen? En zo ja, was dat in de afgelopen 12 maanden of langer geleden?*. Het ging hierbij om de volgende situatie: *“In aanraking geweest met de politie (niet voor verkeerscontrole)”*. Ook hier konden de respondenten en hun partners de vraag beantwoorden aan de hand van een drie-punts-schaal, hierbij gold: 1 = *“nooit gebeurd”*, 2 = *“wel gebeurd, in de laatste 12 maanden”* en 3 = *“wel gebeurd, langer geleden”*. Deze variabele heet “in aanraking geweest met de politie”.

3.2.3 Veroordeeld door de strafrechter

Naast het in aanraking komen met de politie zal er ook gekeken worden of de respondenten en hun partners ooit veroordeeld zijn door een strafrechter. Dit is gemeten door dezelfde vraag te stellen als in het geval van het in aanraking zijn geweest met de politie, namelijk door te vragen of *de volgende dingen u ooit persoonlijk zijn overkomen? En zo ja, was dat in de afgelopen 12 maanden of langer geleden?*. In dit geval ging het om de situatie: *“een veroordeling door de strafrechter gehad”*. Respondenten en hun partners maakten bij het beantwoorden van deze vraag gebruik van dezelfde drie-punts-schaal als hierboven, namelijk: 1 = *“nooit gebeurd”*, 2 = *“wel gebeurd, in de laatste 12 maanden”* en 3 = *“wel gebeurd, langer geleden”*. Deze variabele wordt *“veroordeling door de strafrechter”* genoemd.

3.2.4 Verslaving aan alcohol of drugs

Het gebruiken van alcohol of drugs is naast de bovengenoemde variabelen ook een onafhankelijke variabele. Deze variabele is gemeten door wederom dezelfde vraag te stellen: *zijn de volgende dingen u ooit persoonlijk overkomen? En zo ja, was dat in de afgelopen 12 maanden of langer geleden?*. Hier ging het om: *“een verslaving aan alcohol of drugs”*. Ook hierbij werd gebruik gemaakt van de bovengenoemde drie-punts-schaal: 1 = *“nooit gebeurd”*, 2 = *“wel gebeurd, in de laatste 12 maanden”* en 3 = *“wel gebeurd, langer geleden”*. Deze variabele heet *“verslaafd aan alcohol of drugs”*.

3.2.5 Controle variabelen

In dit onderzoek zal gecontroleerd worden voor een aantal relevante variabelen die mogelijk de resultaten van het huidige onderzoek kunnen vertekenen, wanneer er niet gecontroleerd zou worden voor deze variabelen. Het gaat hier om de volgende controlevariabelen: geslacht (Hotaling et al., 1990; Gottfredson & Hirschi, 1990; Sellers, 1999), opleiding (Sampson & Laub, 1993; Kerley et al., 2008) en geboorteland (Klostermann & False-Stewart, 2006). Omdat voorgaande studies aantoonde dat deze variabelen van invloed kunnen zijn op deviant gedrag en/of relatieconflict zal er voor deze variabelen gecontroleerd worden. Geslacht is hier gemeten door de respondenten te vragen: *“Wat is uw geslacht?”*. Respondenten konden hierbij het volgende aangeven: *“man”* of *“vrouw”*. De variabele opleiding is gemeten door de respondenten te vragen: *“Wat is de hoogste opleiding die u met een diploma hebt afgerond?”*. De vraag bestond uit 10 verschillende antwoordcategorieën, lopend van *“lagere school niet afgemaakt”* tot en met *“postacademisch”*. De variabele geboorteland is gemeten door de respondenten te vragen: *“In welk land bent u geboren?”*. Dit was een open vraag waarbij respondenten elk land als antwoord konden opgeven.

3.3 Methoden

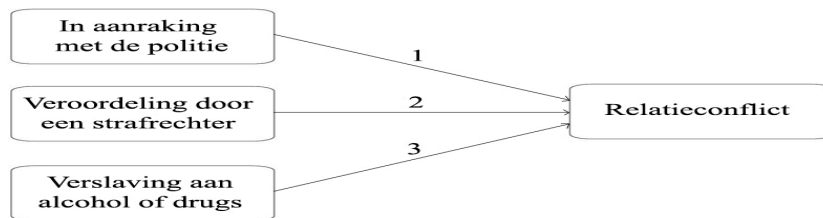
De afhankelijke variabele relatieconflict is een complex construct dat opgebouwd is uit verschillende onderdelen. Om te onderzoeken of de verschillende onderdelen daadwerkelijk het construct relatieconflict meten is een factoranalyse uitgevoerd. Deze factoranalyse heeft een betrouwbare variabele opgeleverd.

Na de factoranalyse zijn er verschillende beschrijvende statistieken uitgevoerd om een overzicht te verkrijgen van de prevalentie van de onafhankelijke variabelen binnen verschillende groepen. Hierbij is als eerste gekeken hoe vaak bepaalde kenmerken voorkomen bij alle respondenten, waarbij nog geen nader onderscheid is gemaakt tussen devianten en niet-devianten. Vervolgens is gekeken hoe vaak deze kenmerken voorkomen bij respondenten die zelf deviant zijn, of die een deviante partner hebben (minimaal één van de partners is deviant) en hierna is bekeken hoe vaak deze kenmerken voorkomen bij respondenten die zelf niet deviant zijn en die ook een niet-deviante partner hebben (beide partners zijn niet-deviant).

Daarnaast is driemaal een correlatietest uitgevoerd om te onderzoeken of er een samenhang bestaat tussen deviant gedrag en relatieconflict. In de eerste test werd bekeken of er sprake is van een samenhang tussen ‘in aanraking geweest met de politie’ en relatieconflict. In de tweede test werd de samenhang tussen ‘veroordeling door een strafrechter’ en relatieconflict onderzocht en in de laatste test werd bekeken of er een samenhang bestaat tussen ‘verslaving aan alcohol of drugs’ en relatieconflict.

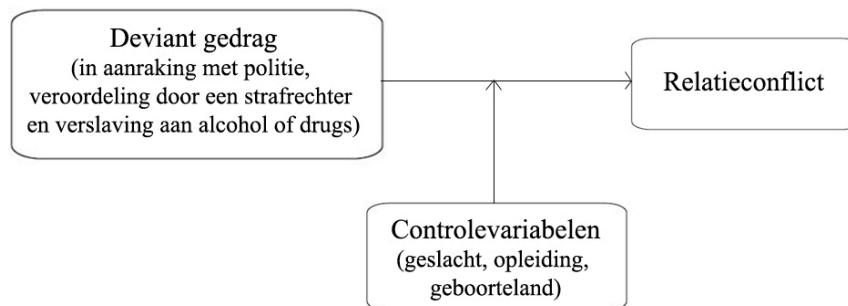
Vervolgens is er een onafhankelijke t-toets uitgevoerd, om te bekijken of devianten significant verschillen van niet-devianten op het gebied van relatieconflict. Uit deze toets zal blijken of deviante personen daadwerkelijk vaker “ja” antwoorden op de vraag of zij relatieconflict hebben dan niet-deviante personen.

Hierna zal wederom onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende soorten deviantie. Allereerst zal er door middel van een regressieanalyse gekeken worden wat de samenhang is tussen personen die in aanraking zijn geweest met de politie en personen die relatieconflict hebben. Pijl 1 in figuur 1 illustreert deze test. Door middel van een tweede regressieanalyse zal worden bekeken hoe groot de kans is dat personen die ooit veroordeeld zijn door een strafrechter relatieconflict hebben. Pijl 2 in figuur 1 geeft deze test weer. Een derde regressieanalyse zal uitwijzen hoe groot de kans is dat personen die verslaafd zijn aan alcohol of drugs relatieconflict hebben. Voor deze laatste test zie figuur 1, pijl 3.

Figuur 1

Vervolgens zullen alle bovenstaande regressieanalyses nogmaals worden uitgevoerd, maar ditmaal zullen er verschillende controlevariabelen worden toegevoegd aan de tests. Het gaat hierbij om de variabelen geslacht, opleiding en geboorteland. Hiermee kan worden nagegaan of de gevonden resultaten blijven bestaan wanneer gecontroleerd wordt voor deze variabelen. Wanneer dit het geval is, kan namelijk met meer zekerheid worden gesteld dat de gevonden samenhang inderdaad bestaat. Daarnaast zal er nog een analyse worden uitgevoerd waarbij alle onafhankelijke variabelen samen met de controlevariabelen in één model worden gestopt. In dit geval zal wederom worden bekeken of de controlevariabelen iets veranderen aan de tot dan toe gevonden resultaten.

Figuur 2

Tevens zal een standaard regressieanalyse worden uitgevoerd, om te bekijken hoe groot de kans is dat personen die meerdere vormen van deviant gedrag vertonen (in aanraking geweest met politie, veroordeeld door een strafrechter, verslaafd aan alcohol of drugs) relatieconflict hebben.

Figuur 3

Tot slot zal er nog een regressie analyse worden uitgevoerd om de zesde hypothese te toetsen. Uit het resultaat van deze test kan worden opgemaakt welke van de drie onafhankelijke variabelen het sterkst samenhangt met het hebben van relatieconflicten.

4. Resultaten

4.1 beschrijvende resultaten

Voordat we ingaan op de resultaten van de toetsing van onze hypothesen, zal allereerst aandacht worden besteed aan de beschrijvende analyses. Tabel 2 toont de uitkomsten van deze beschrijvende analyses en geeft de prevalentie van relatieconflict weer. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar het totaal aantal respondenten met een partner (respondenten met een relatie) en vervolgens is er een onderscheid gemaakt tussen respondenten met een relatie waarin beide partners geen enkele deviante gedraging hebben vertoond en respondenten met een relatie waarin minimaal één van de partners ooit deviant gedrag heeft vertoond.

Tabel 2: Prevalentie van relatieconflict

	Totaal aantal respondenten (met partner) (n = 4996)	Beide partners niet-deviant (n = 4556)	Minimaal één partner deviant (n = 355)	Onbekend
Wel relatieconflict	3604 (72,1%)	3260 (71,6%)	288 (81,1%)	56
Geen relatieconflict	1392 (27,9%)	1296 (28,4%)	67 (18,9%)	29

Tabel 2 laat zien dat van het totaal aantal respondenten met een partner (n = 4996) 3604 personen in de afgelopen 12 maanden relatieconflict hebben gehad. De overige 1392 respondenten gaven aan in de afgelopen 12 maanden geen relatieconflict te hebben gehad. Dit betekent dat 72,1% van de respondenten aangeeft relatieconflict te hebben gehad met zijn of haar partner. Gezien deze cijfers lijkt het er op dat conflict een fenomeen is dat relatief vaak voorkomt binnen relaties. Bij deze resultaten moet echter wel een kanttekening worden gemaakt. Uit tabel 1 kan opgemaakt worden dat er relatief veel mensen zijn die aangeven relatieconflict te hebben, maar in de meeste van deze gevallen is er ‘slechts’ sprake van een lichte vorm van relatieconflict, waarbij men bijvoorbeeld slechts een enkele keer een felle discussie heeft of waarbij partners elkaar slechts een enkele keer sterke verwijten maken.

Nu gebleken is dat relatieconflict veel voorkomt, is het voor dit onderzoek van belang te weten of relatieconflict vaker voorkomt in relaties waarin minimaal één van de partners een deviante gedraging heeft vertoond dan in relaties waarin beide partners geen deviante gedragingen hebben vertoond. Dit is immers precies de vraag die deze studie beoogd te beantwoorden: geven deviante personen vaker aan relatieconflict te hebben dan niet-deviante personen? Tabel 2 laat daarom een vergelijking zien tussen de twee bovengenoemde groepen.

Uit de tabel komt naar voren dat er meer relatieconflict voorkomt in relaties waarin minimaal één partner deviant gedrag heeft vertoond, dan in relaties waarin beide partners geen deviante gedragingen hebben vertoond. Van de in totaal 4556 respondenten die aangeven dat zij of hun partner geen deviante gedragingen hebben vertoond, zijn er 3260 respondenten die aangeven dat zij wel relatieconflict hebben gehad in de afgelopen 12 maanden en 1296 respondenten geven aan in de afgelopen 12 maanden geen relatieconflict te hebben gehad. In 71,6 % van de relaties waarin beide partners niet deviant zijn komen dus conflicten voor. Vervolgens is er gekeken naar de respondenten die aangeven dat minimaal één van de partners – dus óf zichzelf óf hun partner óf zij beiden – deviant gedrag heeft vertoond. Hier vinden wij een groep van in totaal 355 respondenten. Van hen hebben 288 personen aangegeven in de laatste 12 maanden relatieconflict te hebben gehad en 67 personen gaven aan in de afgelopen 12 maanden geen relatieconflict te hebben gehad. Dit betekent dat in 81,1% van de relaties waarin minimaal één van beide partners deviant gedrag heeft vertoond conflicten voorkomen.

De beschrijvende resultaten laten zien dat er vaker relatieconflict voorkomt in relaties waarin minimaal één van de partners een deviante gedraging heeft vertoond, dan in relaties waarin beide partners geen deviante gedragingen hebben vertoond. Tot slot zijn in tabel 3 de beschrijvende statistieken van alle variabelen die gebruikt zullen worden weergegeven.

Tabel 3: Beschrijvende tabel van alle gebruikte variabelen

	M	SD
Relatieconflict	1.397	0.376
Aanraking politie	0.026	0.117
Veroordeling strafrechter	0.011	0.072
Verslaving alcohol / drugs	0.010	0.071
Geslacht	0.57	0.495
Opleiding	6.02	2.267
Geboorteland	8.85	34.116

4.2 Correlatie

Vervolgens zijn er correlatietests uitgevoerd om te onderzoeken of er een samenhang bestaat tussen de afhankelijke variabele (relatieconflict) en de onafhankelijke variabelen (in aanraking zijn geweest met de politie, veroordeeld zijn door een strafrechter en verslaafd zijn aan alcohol of drugs). Uit deze correlatietests komt, zoals voorspeld werd in onze hypothesen, naar voren dat er een significante samenhang bestaat tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen. Allereerst bleek uit de test dat er een significante samenhang bestaat tussen het in aanraking zijn geweest met de politie en relatieconflict ($r = 0.071$, $n = 4996$, $p = 0.000$, tweezijdig). Ten tweede is er een significante samenhang gevonden tussen het veroordeeld

zijn door een strafrechter en relatieconflict ($r = 0.045$, $n = 4996$, $p = 0.001$, tweezijdig). Ten derde bestaat er een significante samenhang tussen het verslaafd zijn aan alcohol of drugs en relatieconflict ($r = 0.074$, $n = 4996$, $p = 0.01$, tweezijdig).

Alle onafhankelijke variabelen hangen dus significant samen met de afhankelijke variabele relatieconflict. In alle drie de gevallen geldt ook dat er sprake is van een positieve samenhang, wat betekent dat wanneer de score op de ene variabele stijgt, de score op de andere variabele ook zal stijgen. In dit geval houdt dit in dat respondenten die aangeven in aanraking te zijn geweest met de politie daarnaast ook vaker aangeven dat zij relatieconflict hebben, dan personen die niet in aanraking zijn geweest met de politie. Voor de onafhankelijke variabelen ‘veroordeeld door een strafrechter’ en ‘verslaafd zijn aan alcohol of drugs’ geldt hetzelfde. Echter, ook andersom geldt hetzelfde. Personen die aangeven relatieconflict te hebben, geven ook vaker aan dat zij één of meerdere deviante gedragingen hebben vertoond dan personen die geen relatieconflict hebben. Naar aanleiding van deze correlatietests kunnen we dus stellen dat er sprake is van een positieve samenhang, maar over de richting van dit verband kan niets gezegd worden.

4.3 T-test

Om te bekijken of respondenten met een relatie waarin deviant gedrag voorkomt verschillen van de respondenten met een relatie waarin geen deviant gedrag voorkomt, is een t-test uitgevoerd (zie tabel 4). De t-test laat zien dat de gemiddelde score op de (afhankelijke) variabele relatieconflict voor respondenten met een relatie waarin deviant gedrag voorkomt significant verschilt van de gemiddelde score op deze variabele voor respondenten met een relatie waarin geen deviant gedrag voorkomt ($p = 0.000$). De gemiddelde score van de ‘deviante groep’ is significant hoger dan de gemiddelde score van de ‘niet-deviante groep’. Dit houdt in dat deviante personen gemiddeld meer relatieconflict hebben dan niet-deviante personen.

Tabel 4: T-Test

	M voor relatieconflict	SD
Beide partners niet deviant binnen de relatie	1.387	0.369
Minimaal één partner deviant binnen de relatie	1.526	0.437

4.4 Regressieanalyses: toetsing van de hypothesen

Om na te gaan in hoeverre verschillende vormen van deviant gedrag de kans op relatieconflict vergroten zijn zes regressieanalyses uitgevoerd. De zes regressie analyses komen overeen met de zes eerder opgestelde hypothesen.

De eerste hypothese in deze scriptie luidde: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners ooit in aanraking is geweest met de politie, dan in relaties waarin beide partners nooit in aanraking zijn geweest met de politie*. Het eerste model¹ van tabel 5 laat de uitkomst van de eerste regressieanalyse zien en geeft daarmee weer of het ‘ooit in aanraking zijn geweest met de politie’ de kans op relatieconflict vergroot. Uit het model valt op te maken dat dit inderdaad het geval is. Het ‘in aanraking zijn geweest met de politie’ heeft een significante ($p = 0.000$), positieve invloed op relatieconflict. Dat de invloed van aanraking met de politie positief is, betekent dat de kans op relatieconflict groter is wanneer minstens één van de partners ooit in aanraking met de politie is geweest, dan wanneer beide partners nooit in aanraking zijn geweest met de politie. De eerste hypothese kan derhalve worden aangenomen. Hoewel het ‘in aanraking zijn geweest met de politie’ significant samenhangt met relatieconflict, is de verklaarde variantie in dit geval zeer klein, $r^2 = 0.017$. Het model verklaart slechts 1,7% van de variantie in relatieconflict.

Tabel 5: De invloed van deviant gedrag op relatieconflict

Variabele	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Aanraking politie	0.250***	0.050					0.209***	0.057
Veroordeling strafrechter			0.237**	0.081			0.027	0.092
Verslaafd alcohol / drugs					0.372***	0.080	0.312***	0.081
Geslacht	0.030**	0.012	0.028*	0.012	0.027*	0.011	0.031**	0.012
Opleiding	0.017***	0.002	0.017***	0.002	0.017***	0.002	0.017***	0.002
Geboorteland	0.000	0.000	0.000*	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R square	0.017		0.013		0.016		0.020	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

In het tweede model van tabel 5 wordt de tweede hypothese van deze scriptie getoetst. Deze hypothese luidt: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van*

* Elk model is ook uitgevoerd met de volgende controlevariabelen: geslacht, opleiding en geboorteland. De toevoeging van de controlevariabelen veranderde niets wezenlijks aan de Bèta en de standaardafwijking.

de partners ooit veroordeeld is door een strafrechter, dan in relaties waarin beide partners nooit veroordeeld zijn. Net als in het geval van aanraking met de politie werd hier ook een significante ($p = 0.004$), positieve invloed gevonden. Wederom geldt dat de invloed van positieve aard is, wat inhoudt dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin minimaal één van de partners ooit veroordeeld is door een strafrechter, dan in relaties waarin beide partners nooit zijn veroordeeld door een strafrechter. Hypothese 2 kan dan ook worden aangenomen. De verklaarde variantie is hier echter ook zeer klein, $r^2 = 0.013$. In dit geval verklaart het model dus slechts 1,3% van de variatie in relatieconflict.

De uitkomst van de derde regressieanalyse wordt weergegeven in model 3 van tabel 5. Deze analyse heeft betrekking op de derde hypothese. Deze hypothese luidt: *de kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners verslaafd is aan alcohol of drugs, dan in relaties waarin beide partners niet verslaafd zijn aan alcohol of drugs.* De uitkomst van deze test laat zien dat er sprake is van een significante ($p = 0.000$), positieve invloed van een verslaving aan alcohol of drugs op relatieconflict. Ook in dit geval geldt een positief verband en kan gesteld worden dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin minimaal één van de partners verslaafd is aan alcohol of drugs, dan in relaties waarin geen van beide partners verslaafd is aan alcohol of drugs. Hypothese 3 wordt hiermee bevestigd. Wederom is de verklaarde variatie zeer klein, $r^2 = 0.016$, wat betekent dat dit model slechts 1,6% van de variantie in relatieconflict verklaard.

In model 4 van tabel 5 wordt de vierde hypothese getest. Deze hypothese luidt: *Zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor de variabelen geslacht, opleiding en geboorteland zullen alle bovenstaande voorspelde verbanden nog steeds blijven bestaan.* Allereerst zijn de voorgaande regressieanalyses, waarin alle drie de onafhankelijke variabelen apart van elkaar werden getest, opnieuw uitgevoerd. In dit geval zijn de controlevariabelen geslacht, opleiding en geboorteland toegevoegd aan de analyse. De uitkomsten van deze tests wijzen uit dat de resultaten in alle gevallen hetzelfde blijven als voorheen. Alle onafhankelijke variabelen blijven een significante voorspeller van relatieconflict. De uitkomsten van hypothese 1, 2 en 3 blijven dus hetzelfde, ondanks het feit dat er controlevariabelen zijn toegevoegd.

Vervolgens zijn alle onafhankelijke variabelen gezamenlijk met de controlevariabelen in één model gestopt. Deze test wijst uit dat de onafhankelijke variabelen ‘aanraking met de politie’ en ‘verslaving aan alcohol of drugs’ net als bij de voorgaande analyses van significante invloed zijn op relatieconflict. De variabele ‘veroordeling door een strafrechter’ blijkt daarentegen niet meer van significante invloed op relatieconflict. Hypothese 4 kan daarom slechts deels worden aangenomen. De eerder gevonden resultaten veranderen dus niet wanneer er controlevariabelen worden toegevoegd aan het model, met uitzondering van de

variabele ‘veroordeeld door een strafrechter’. De verklaarde variantie van dit model bedraagt $r^2 = 0.020$. Dit betekent dat het model 2,0% van de variantie in relatieconflict verklaart.

De vijfde hypothese van deze scriptie luidt: *De kans op relatieconflict is groter in relaties waarin minimaal één van de partners ooit in aanraking is geweest met de politie, ooit veroordeeld is door een strafrechter en verslaafd is aan alcohol of drugs, dan in relaties waarin beide partners geen enkele van deze deviante gedragingen vertonen.* Deze hypothese wordt getest in tabel 6. De uitkomst van deze test moet uitwijzen of de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin meerdere vormen van deviant gedrag voorkomen dan in relaties waarin geen deviant gedrag voorkomt. Omdat uit model vier is gebleken dat de variabele ‘veroordeeld door een strafrechter’ geen significant invloed (meer) uitoefent op relatieconflict, kan er mogelijk sprake zijn van multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen. Om deze reden is er allereerst bekeken of hier sprake van was. Dit bleek niet het geval te zijn. Om de hypothese te toetsen is vervolgens een regressieanalyse uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er inderdaad een cumulatief effect bestaat. De kans op relatieconflict is significant ($p = 0.000$) groter in relaties waarin meerdere deviante gedragingen voorkomen, dan in relaties waar geen deviant gedrag voorkomt. Hypothese 5 kan dan ook worden aangenomen. De verklaarde variantie is in dit geval wederom laag, $r^2 = 0.021$. Dit model verklaart dus slechts 2,1% van de variantie in relatieconflict.

Tabel 6: De cumulatieve invloed van deviant gedrag op relatieconflict

Variabele	Model 5	
	B	SE
Cumulatieve deviantie	0.150***	0.023
Geslacht	0.032**	0.012
Opleiding	0.017***	0.002
Geboorteland	0.000	0.000
R square	0.021	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

Hierna is een t-toets uitgevoerd (zie tabel 7) om te bekijken of partners die meer dan één deviante gedraging hebben vertoond een grotere kans hebben op relatieconflict dan partners die slechts één deviante gedraging hebben vertoond. De uitkomst van de toets wees uit dat hier geen significant ($p = 0.805$) verschil bestaat tussen beide groepen. Dit betekent dat het voor de kans op relatieconflict niet uitmaakt of partners één of meerdere deviante gedragingen hebben vertoond.

Tabel 7: T-Test

	Gem score op relatieconflict	SD
Één deviante gedraging binnen de relatie (n = 245)	1.522	0.418
Meer dan één deviante gedraging binnen de relatie (n = 110)	1.535	0.478

Tot slot is er een regressieanalyse uitgevoerd om te bekijken welke van de drie onafhankelijke variabelen het sterkst samenhangt met relatieconflict (zie tabel 8, model 6). Deze regressie analyse toetst de zesde en laatste hypothese van dit onderzoek. De zesde hypothese luidt als volgt: *De variabelen ‘in aanraking geweest met de politie’, ‘veroordeeld door een strafrechter’ en ‘verslaafd aan alcohol of drugs’ zullen allemaal even sterk samenhangen met het hebben van relatieconflict.* Uit de eerste drie regressieanalyses is gebleken dat de variabelen ‘aanraking met politie’, ‘veroordeling door een strafrechter’ en ‘verslaving aan alcohol of drugs’ er allen toe doen. Er is echter nog niet bekeken welke van deze variabelen er het meest toe doet. De resultaten van deze test laten zien dat de significante invloed van de variabele ‘veroordeling door een strafrechter’ verdwijnt wanneer alle onafhankelijke variabelen in één model worden gestopt ($p = 0.672$). De variabelen ‘aanraking met politie’ en ‘verslaving aan alcohol of drugs’ blijven wel van significante invloed op relatieconflict ($p = 0.000$ en $p = 0.000$). Hierbij geldt dat een verslaving aan alcohol of drugs sterker samenhangt met relatieconflict dan het in aanraking zijn geweest met politie. Een verslaving aan alcohol of drugs hangt dus het sterkst samen met relatieconflict.

Tabel 8: Bijdrage van de onafhankelijke variabelen

Variabele	Model 6	
	B	SE
Aanraking met politie	0.185***	0.052
Veroordeling strafrechter	0.035	0.084
Verslaving alcohol en/of drugs	0.338***	0.076
R square	0.009	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

Samenvattend kan gesteld worden dat hypothese 1, 2, 3 en 5 geheel bevestigd worden door de resultaten en hypothese 4 en 6 worden gedeeltelijk bevestigd. Dit houdt in dat de kans op relatieconflict groter is wanneer minimaal één van de partners in aanraking is geweest met

politie of verslaafd is aan alcohol of drugs, zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor geslacht, opleiding en geboorteland. Voor ‘veroordeling door een strafrechter’ geldt dit niet.

Uit de resultaten blijkt verder dat de verklaarde variantie steeds hoger wordt naarmate er meer variabelen aan het model worden toegevoegd. De verklaarde variantie (r^2) geeft een indicatie van de mate waarin een model de werkelijke data benaderd. Hoe groter de verklaarde variantie is, des te groter is de samenhang tussen de variabelen in het model en relatieconflict. Model 5 heeft de grootste verklaarde variantie ($r^2 = 0.021$) wat betekent dat dit model relatieconflict het beste kan verklaren.

4.5 Weging

Ten slotte zijn alle analyses nogmaals uitgevoerd maar ditmaal met een wegingsfactor. Zoals eerder beargumenteerd was het toepassen van deze weging noodzakelijk omdat de respondenten van de NKPS op sommige karakteristieken verschillen van de algemene Nederlandse bevolking. Door deze weging toe te passen kan de externe validiteit van de resultaten worden gegarandeerd. De wegingsfactor die is toegepast controleert voor elk individu op verschillende demografische factoren. De resultaten veranderen niet significant wanneer er weging wordt toegepast (zie tabellen 9, 10 en 11).

Tabel 9: De invloed van deviant gedrag op relatieconflict met weging

Variabele	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Aanraking politie	0.278***	0.047					0.245***	0.054
Veroordeling strafrechter			0.210**	0.078			-0.059	0.088
Verslaafd alcohol / drugs					0.369***	0.080	0.301***	0.082
Geslacht	0.026*	0.011	0.023*	0.011	0.021	0.029	0.026*	0.011
Opleiding	0.017***	0.002	0.016***	0.002	0.016***	0.002	0.017***	0.002
Geboorteland	0.000	0.000	0.000*	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R square	0.018		0.012		0.015		0.021	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

Tabel 10: De cumulatieve invloed van deviant gedrag op relatieconflict met weging

Variabele	Model 5	
	B	SE
Cumulatieve deviantie	0.158***	0.022
Geslacht	0.028*	0.011
Opleiding	0.017***	0.002
Geboorteland	0.000	0.000
R square	0.022	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

Tabel 11: Bijdrage van de onafhankelijke variabelen (met weging)

Variabele	Model 6	
	B	SE
Aanraking met politie	0.222***	0.049
Veroordeling strafrechter	-0.008	0.080
Verslaving alcohol en/of drugs	0.311***	0.076
R square	0.010	

* = $p \leq 0.05$; ** = $p < 0.01$; *** = $p < 0.001$ (Tweezijdig)

5. Conclusie en discussie

Het doel van deze scriptie was om te onderzoeken of deviant gedrag de kans op het hebben van relatieconflict vergroot. Hoewel de begrippen relatieconflict en deviant gedrag op zichzelf al veelvuldig zijn onderzocht, is er tot nu toe slechts beperkt aandacht besteed aan de invloed die deviant gedrag zou kunnen uitoefenen op het hebben van relatieconflict. Bovendien hebben eerdere onderzoeken tot op heden geen eenduidige conclusie naar voren kunnen brengen. Daarnaast bezitten de beperkte onderzoeken die reeds gedaan zijn naar het verband tussen deviant gedrag en relatieconflict veel beperkingen. Dit onderzoek vult reeds bestaande onderzoeken aan door zich expliciet te richten op de brede concepten relatieconflict en deviant gedrag. Daarnaast zijn beide partners meegenomen in het huidige onderzoek, terwijl dit in eerdere onderzoeken vaak werd nagelaten. Tevens heeft de dataverzameling van dit onderzoek, in tegenstelling tot de meeste onderzoeken die zijn gedaan, plaatsgevonden in Nederland. Dit onderzoek heeft gebruik gemaakt van de Netherlands Kinship Panel Study (NKPS). Deze dataset maakte het mogelijk om de mate van relatieconflict en de vertoonde deviante gedragingen van bijna vijfduizend respondenten en hun partners te onderzoeken.

In deze scriptie wordt getracht een antwoord te vinden op de volgende hoofdvraag: *In hoeverre is de kans op conflict(en) binnen een relatie waarin minimaal één van de partners deviant gedrag vertoont groter dan in een relatie waarin beide partners geen deviant gedrag vertonen?* Voordat er een antwoord op de hoofdvraag zal worden gegeven, zullen allereerst de drie deelvragen die afgeleid zijn uit de hoofdvraag worden beantwoord. Met behulp van deze drie deelvragen wordt de invloed die de verschillende onderdelen van het concept deviant gedrag op relatieconflict uitoefenen getoetst. De drie deelvragen luiden als volgt: (1) *In hoeverre leidt het in aanraking zijn geweest met de politie van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?* (2) *In hoeverre leidt een veroordeling door een strafrechter van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?* (3) *In hoeverre leidt een verslaving aan alcohol of drugs van minimaal één van de partners tot (meer) conflicten binnen een relatie?*

Op basis van de zelfcontrole theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) kan verwacht worden dat deviant gedrag de kans op relatieconflict zal vergroten. Deze theorie stelt namelijk dat een lage zelfcontrole ten grondslag ligt aan zowel het vertonen van deviant gedrag als het hebben van relatieconflict. Naar aanleiding van deze verwachting zijn zes hypothesen opgesteld die vervolgens allen zijn getoetst. De resultaten van deze hypothesen vormen gezamenlijk een antwoord op zowel de drie deelvragen als op de hoofdvraag van dit onderzoek.

De resultaten laten zien dat de kans op conflict groter is in relaties waarin minimaal één van de partners ooit een deviante gedraging heeft vertoond dan in relaties waarin beide partners nooit een deviante gedraging hebben vertoond. Dit geldt voor alle drie de behandelde deviante gedragingen (aanraking met politie, veroordeling door een strafrechter en verslaving aan alcohol of drugs). De resultaten van de correlatietests laten zien dat het in aanraking zijn geweest met de politie, het veroordeeld zijn door een strafrechter en een verslaving aan alcohol of drugs allen significant samenhangen met relatieconflict. Ook de resultaten van de eerste drie regressieanalyses laten zien dat het in aanraking zijn geweest met de politie, het veroordeeld zijn door een strafrechter en het verslaafd zijn aan alcohol of drugs allen positief en significant samenhangen met relatieconflict. De eerste deelvraag kan dan ook als volgt beantwoord worden: de kans op conflicten binnen een relatie is groter wanneer minimaal één van de partners ooit in aanraking is geweest met de politie, dan in relaties waarin beide partners nooit in aanraking zijn geweest met de politie. Het antwoord op de tweede en derde deelvraag, waarin de onafhankelijke variabelen ‘veroordeeld door een strafrechter’ en ‘verslaafd aan alcohol of drugs’ werden onderzocht, luidt exact hetzelfde als het antwoord op deelvraag één. Tevens blijkt dat wanneer de controlevariabelen geslacht, opleiding en geboorteland aan deze eerste drie regressieanalyses worden toevoegt de resultaten overeen

blijven. De invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabelen blijft dus hetzelfde ondanks de toevoeging van controlevariabelen.

Wanneer alle drie de onafhankelijke variabelen tezamen met de controlevariabelen in één model worden gestopt tonen de resultaten vervolgens aan dat ‘aanraking met de politie’ en ‘verslaving aan alcohol of drugs’ nog steeds van significante invloed zijn op relatieconflict. Daarentegen is het opvallend dat ‘veroordeeld zijn door een strafrechter’ geen significante invloed meer blijkt te hebben op relatieconflict. Hoewel dit tegen de verwachtingen in gaat, is dit niet-significante resultaat te begrijpen wanneer we ons realiseren dat deze variabele hoogstwaarschijnlijk aanzienlijk overlapt met de variabele ‘aanraking met de politie’. Het is immers aannemelijk dat personen die veroordeeld zijn door een strafrechter daarvoor in aanraking met de politie zijn geweest. De invloed die de variabele ‘veroordeeld door een strafrechter’ uitoefent kan dus ondervangen worden door de invloed die de variabele ‘aanraking met de politie’ uitoefent op relatieconflict. Daarnaast kan de omvang van de groep respondenten die aangeven veroordeeld te zijn geweest door een strafrechter hier een rol hebben gespeeld. Slechts een klein aantal respondenten gaf aan zelf ooit veroordeeld te zijn door een strafrechter of een veroordeelde partner te hebben. De kleine omvang van deze groep kan ervoor gezorgd hebben dat de variabele ‘veroordeeld door een strafrechter’ na de toevoeging van de andere onafhankelijke variabelen geen significante samenhang meer vertoont met het hebben van relatieconflict. Welke verklaring hier de juiste is kan op basis van de huidige gegevens echter niet vastgesteld worden. Wat echter wel opgemaakt kan worden uit het feit dat de samenhang tussen ‘veroordeling door een strafrechter’ en relatieconflict verdwijnt terwijl de andere relaties wel blijven bestaan, is dat het in aanraking komen met de politie en het verslaafd zijn aan alcohol of drugs sterker samenhangen met relatieconflict dan een veroordeling door een strafrechter.

Tot slot is er nog getoetst of er een cumulatief effect van de onafhankelijke variabelen op relatieconflict bestaat. De resultaten tonen aan dat er inderdaad een cumulatief effect bestaat. Dit houdt in dat de kans op relatieconflict groter is in relaties waarin meerdere vormen van deviant gedrag voorkomen, dan in relaties waar geen deviante gedraging voorkomt. Daarentegen blijkt dat de kans op relatieconflict niet significant groter is in relaties waarin meerdere deviante gedragingen voorkomen, dan in relaties waarin slechts één deviante gedraging voorkomt.

Hoewel vrijwel alle bovenstaande resultaten significant zijn moet in ogenschouw worden genomen dat de verklaarde variantie in elk model zeer klein is, wat betekent dat de modellen maar een zeer klein deel van de variantie in relatieconflict kunnen verklaren. Zelfs het model met de grootste verklaarde variantie (model 5 met weging) verklaart slechts 2,2% van de variantie in relatieconflict. Enige terughoudendheid bij de interpretatie van de

gevonden samenhangen is dus gepast. Vervolgonderzoek zal moeten uitwijzen of er andere variabelen zijn naast deviant gedrag die een betere verklaring kunnen bieden voor de hoeveelheid relatieconflicten binnen relaties.

Ten slotte moet er in ogenschouw genomen worden dat alle bovenstaande resultaten niet geïnterpreteerd mogen worden in termen van causaliteit, aangezien er maar gebruik is gemaakt van één meetmoment. Alle gevonden significante resultaten moeten daarom gezien worden als een samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflict.

De hoofdvraag van deze scriptie kan aan de hand van de bovenstaande resultaten als volgt worden beantwoord: de kans op conflicten binnen een relatie is groter wanneer minimaal één van de partners deviant gedrag vertoont, dan in relaties waarin beide partners geen deviant gedrag vertonen. Bovenstaand resultaat is in overeenstemming met eerdere onderzoeken die aantonen dat er sprake is van een samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflict (Straus & Ramirez, 2004; Buzawa, et al., 1999; Gayford, 1975; Hotaling et al., 1990; Klostermann & False-Stewart, 2006).

De uiteindelijke uitkomst van de resultaten, namelijk dat devianten een grotere kans hebben op relatieconflict dan niet-devianten, is in lijn met de zelfcontrole theorie. De zelfcontrole theorie voorspelde immers dat personen met een lage zelfcontrole een grotere kans hebben op zowel het vertonen van deviant gedrag als op het hebben van relatieconflicten. Hoewel de resultaten in overeenstemming zijn met de zelfcontrole theorie betekent dit niet dat deze theorie bevestigd kan worden. In de gebruikte dataset, de NKPS, zijn namelijk geen metingen van zelfcontrole opgenomen, waardoor het niet mogelijk was te toetsen of het inderdaad een lage zelfcontrole is die deviant gedrag en relatieconflict veroorzaakt. Op basis van het huidige onderzoek kan dan ook niets gezegd worden over de invloed van (lage) zelfcontrole op deviant gedrag en relatieconflict. Voor vervolgonderzoek zou het echter wel zeer interessant zijn te onderzoeken of (lage) zelfcontrole ten grondslag ligt aan de gevonden samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflict. Dit onderzoek heeft laten zien dat devianten meer relatieconflicten hebben dan niet devianten, maar of deze gevonden samenhang daadwerkelijk te danken is aan lage zelfcontrole zal uit vervolgonderzoek moeten blijken. Dit kan eventueel verwezenlijkt worden door kwalitatief onderzoek te doen naar het verband tussen deviant gedrag en relatieconflicten. Door middel van bijvoorbeeld diepgaande interviews te houden met personen die zowel deviant gedragingen vertonen als relatieconflict hebben, kan inzicht verkregen worden in de onderliggende mechanismen die ten grondslag liggen aan de samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflict.

De huidige studie heeft met het bovenstaande resultaat en haar verschillende sterke punten een relevante bijdrage geleverd aan de huidige kennis over dit onderwerp. De eerste sterkte

van deze studie is dat er gebruik is gemaakt van een dataset met een grote omvang. Een grote steekproef is van belang, aangezien dit zorgt voor een kleinere foutmarge, waardoor de resultaten betrouwbaarder worden. Verder is er bij het uitvoeren van de statistische analyses gecontroleerd voor verschillende variabelen die mogelijk van invloed konden zijn op het vertonen van deviant gedrag en het hebben van relatieconflict. Het toevoegen van controlevariabelen maakt dat de gevonden resultaten sterker zijn. Tevens was er een controle groep aanwezig in het huidige onderzoek, namelijk personen die geen deviant gedrag vertonen. Hierdoor kon er in deze studie een vergelijking worden gemaakt tussen deviante personen en niet-deviante personen. Ten slotte zijn in dit onderzoek beide ‘conflictdeelnemers’ bekeken, terwijl dit in eerder onderzoek vaak werd nagelaten. Hierbij was het echter niet mogelijk te bekijken wie de aanstichter van de relatieconflicten is. Voor vervolgonderzoek zou dit echter wel relevant zijn.

Ondanks deze sterke punten bezit dit onderzoek ook een aantal beperkingen die mogelijk van invloed kunnen zijn op de uiteindelijke resultaten. De allereerste beperking van dit onderzoek, namelijk de selectiviteit van de groep devianten, is te wijten aan de gebruikte dataset. De NKPS is namelijk een dataset waarin willekeurig huishoudens uit Nederland zijn geselecteerd. De NKPS heeft zich dus niet specifiek gefocust op deviante personen. Hierdoor is het waarschijnlijk dat de deviante personen die zich in de dataset bevinden een selectieve groep vormen. Het is mogelijk dat dit onderzoek vanwege deze selectiviteit niet meer representatief is, waardoor de generaliseerbaarheid van het onderzoek in geding komt. Daarnaast geldt dat de dataset slechts zeer weinig respondenten bevat die meerdere deviante gedragingen hebben vertoond. De meeste respondenten die aangeven ooit deviant gedrag te hebben vertoond, hebben ‘slechts’ één van de deviante gedragingen vertoond. Idealiter zouden wij naast deze groep ‘lichte criminelen’ ook een groep van ‘zware criminelen’ mee willen nemen in de analyse. Dit was vanwege de gebruikte dataset echter niet mogelijk. Om de bovenstaande beperking te ondervangen zou toekomstig onderzoek naast een dataset van willekeurige Nederlandse huishoudens bijvoorbeeld een justitiële dataset kunnen gebruiken. Daarbij is het van belang dat men dan ook respondenten selecteert die meerdere deviante gedragingen hebben vertoond.

Een tweede beperking is dat de meeste respondenten aangeven dat in hun relatie ‘slechts’ lichte vormen van conflict voorkomen. Zij hebben eens een enkele keer een discussie of maken elkaar een enkele keer een verwijt. Idealiter zouden wij namelijk ook personen die heftigere relatieconflicten ervaren (waar bijvoorbeeld geweld aan te pas komt) meenemen in de analyse. Wederom was dit niet mogelijk vanwege de gebruikte dataset. Voor vervolgonderzoek is het daarom van belang ook respondenten die heftige vormen van relatieconflict hebben te selecteren.

De derde beperking van dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van maar één meetmoment. Doordat er maar één meetmoment is meegenomen, konden er in dit onderzoek geen causale verbanden worden onderzocht. Resultaten kunnen daarom niet geïnterpreteerd worden in termen van causaliteit. Het kan immers ook zo zijn dat relatieconflict van invloed is op deviant gedrag, in plaats van andersom. De gevonden significante resultaten moeten dus geïnterpreteerd worden als een samenhang tussen de onafhankelijke variabelen en relatieconflict. Om deze beperking te ondervangen zou vervolgonderzoek meerdere meetmomenten kunnen meenemen, waardoor er getoetst kan worden of de hier gevonden relaties ook van causale aard zijn.

Aan de hand van de gevonden resultaten kan deze studie nog enige beleidsimplicaties aanbevelen. Uit de resultaten is gebleken dat relatieconflicten vaker voorkomen bij deviante personen dan bij niet-deviante personen. Het is daarom van belang extra aandacht te besteden aan deviante personen. Dit zou concreet verwezenlijkt kunnen worden binnen bijvoorbeeld de verslavingszorg. Verslavingsklinieken zouden programma's kunnen creëren die de relaties van verslaafden met hun partners verbeteren. Daarnaast kunnen gevangenisstraffen bij reïntegratieprogramma's, waarbij personen leren hoe ze 'normaal' in de samenleving behoren te functioneren, aandacht besteden aan de manier waarop je behoort om te gaan met je partner binnen een relatie. Aangezien relatieconflicten daarnaast niet alleen schadelijk kunnen zijn voor de partners zelf maar ook voor hun kinderen, moeten relatieconflicten zo veel mogelijk voorkomen worden (Van der Sman, 2009). Hoe eerder relatieconflicten gesignaleerd worden, des te eerder er wat tegen gedaan kan worden. Relatietherapeuten en psychiaters kunnen de nieuwe informatie en inzichten die deze studie naar voren heeft gebracht verwerken en gebruiken in sessies die zij hebben met liefdeskoppels. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat therapeuten of psychiaters relatieconflicten en deviant gedrag niet langer als aparte gedragingen zien, maar als een gezamenlijk probleem dat in één keer aangepakt moet worden. Beleid dat zich focust op de gezamenlijke aanpak van de beide fenomenen, te weten deviante gedragingen en relatieconflicten, is hier dan ook op zijn plaats.

Ondanks de bovengenoemde beperkingen vergroot deze studie de bestaande kennis over de samenhang tussen deviant gedrag en relatieconflicten. Partners die deviant gedrag vertonen blijken, zoals de zelfcontrole theorie ons reeds deed verwachten, een grotere kans op relatieconflict te hebben dan partners die geen deviant gedrag vertonen. Deze scriptie levert met dit resultaat een waardevolle bijdrage aan de reeds bestaande onderzoeken over de relatie tussen deviant gedrag en partnerconflict.

6. Referenties

- Arbuckle, J., Olson, L., Howard, M., Brillman, J., Anctil, C. & Sklar, D. (1996). Safe at Home? Domestic Violence and Other Homicides Among Women in New Mexico. *Annals of Emergency Medicine*, 27,2.
- Bethlehem, J. (2013). *Non-Respons*. Geraadpleegd op 21 april 2013, van <http://www.survey-onderzoek.nl/nonresp.html>
- Burns, A. C. & Bush, R. F. (2006). *Principes van marktonderzoek. Toepassingen met SPSS*. Pearson Education; Amsterdam
- Blansjaar, B.A., Beukers, M.M. & Kordelaar, W. (2008). *Stoornis en Delict*. Tijdstroom. Nederland.
- Blokland, A. A. J. & Nieuwbeerta, P. (2004). Crimineel gedrag over het leven. De effecten van leeftijd, levensomstandigheden en persoonskenmerken. *Mens en Maatschappij*, 79, 233-63.
- BN DeStem (2013). "*Familiedrama in Roosendaal: man doodt vrouw en zichzelf*". Geraadpleegd op 18 maart 2013, van <http://www.bndestem.nl/regio/roosendaal/familiedrama-in-roosendaal-man-doodt-vrouw-en-zichzelf-1.3585204>
- Buzawa, E., Hotaling, G.T., Klein, A. & Bryne, J. (1999). *Response to domestic violence in a proactive court setting (Final Report)*. Lowell, MA: University of Massachusetts.
- Canary, D.J., Cupach, W.R. & Messman, S.J. (1995). *Relationship conflict*. Sage Publications, Sage Series on Close Relationships (SSCR). California.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2011). *Criminaliteit nauwelijks gedaald*. Persbericht. Geraadpleegd op 18 maart 2011, van <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/10CEF564-D0C1-4A30-ADED-A2E1E6DFBFCD/0/pb11n018.pdf>
- Dykstra, P.A. (1999). *Netherlands Kinship Panel Study, A Multi-Actor, Multi-Method Panel Survey on Solidarity in Family Relationships*. Geraadpleegd op 16 april 2013, van <http://www.nkps.nl/Downloads/NKPS-EN.pdf>
- Dykstra, P.A., Kalmijn, M., Knijn, T.C.M., Komter, A.E., Liefbroer, A.C. & Mulder, C.H. (2005). Codebook of the Netherlands Kinship Panel Study, a multi-actor, multi-method panel study on solidarity in family relationships, Wave 1. *NKPS Working Paper No. 4*. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute.
- Floyd, J. & Fowler, Jr. (1995). *Improving Survey Questions. Design and Evaluation*. Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi. p. 28-45.
- Gelles, R.J. (1999). *De vermisten van het huiselijk geweld: Mannelijke slachtoffers*. Geraadpleegd op 16 maart 2013, van <http://www.stichting-humanity.nl/Gelles.htm>

- Grych, J. E. & Fincham, F. D. (2001). *Interparental conflict and child development*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gottfredson, M. R. & Hirschi, T. (1990). *A General Theory of Crime*. Stanford University Press. Stanford, California.
- Hotaling, G.T., Straus, M.A. & Lincoln, A.J. (1990). *Intrafamily violence and crime and violence outside the family*. In M.A. Straus & R.J. Gelles (Eds.), *Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8,145 families* (pp. 431 – 470). New Brunswick, NJ: Transaction.
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. *The Lancet*, 359, p. 1423-1429.
- Kerley, K.R., Xu, X. & Sirisunyaluck, B. (2008). Self-Control, Intimate Partner Abuse, and Intimate Partner Victimization: Testing the General Theory of Crime in Thailand, *Deviant Behavior*, 29:6, p 503-532
- Klostermann, K.C. & Fals-Stewart, W. (2006). Intimate partner violence and alcohol use: Exploring the role of drinking in partner violence and its implications for intervention. *Aggression and Violent Behavior*, 11, p 587–597
- Lawson, D. M., Weber, D., Beckner, H.M., Robinson, L., Marsh, N. & Cool, A. (2003). Men who use violence: Intimate violence versus non-intimate violence profiles. *Violence and Victims*, 18,3, p 259-277. Springer Publishing Company
- Lloyd, S.A. (1987). Conflict in Premarital Relationships: Differential perceptions of males and females. *Family Relations*. 36, p. 290-294.
- Mandala. (2010). *Waarom zou je kiezen voor relatietherapie?* Geraadpleegd op 15 maart 2013, van <http://www.mandala.be/partnerrelatie/relatietherapie.html>
- Moffit, T.E., Caspi, A., Rutter, M. & Silva, P.A. (2001). Chapter 5: Sex differences in physical violence and sex similarities in partner abuse. *In sex differences in antisocial behavior conduct disorder, delinquency and violence in the Dunedin longitudinal study*. Cambridge University Press. p. 53-70.
- NU.nl (2013). “*Criminaliteit onder vrouwen fors gestegen*”. Geraadpleegd op 18 maart 2013, van <http://www.nu.nl/binnenland/3009771/criminaliteit-vrouwen-fors-gestegen.html>
- O’Grady, S. (2011). “*7-year itch cut to 3 as love fades ever faster*”, *The Express*. Geraadpleegd op 13 maart 2013, van <http://www.express.co.uk/news/uk/233212/7-year-itch-cut-to-3-as-love-fades-ever-faster>
- Ossenbruggen, R. (2006). *Representativiteit – een gewichtige zaak*. CLOU 27, december 2006, p. 42-43.
- Pröpper, L. (2005). *Hulp ondanks hinder? De functionele steun van volwassen kinderen aan hun ouders in Nederland*. Doctoraalscriptie Sociologie. Universiteit van Tilburg.

- Geraadpleegd op 16 april 2013, van
<http://www.nkps.nl/Downloads/SCRIPTIE%20h%20-%20f%20%20III%20totaal.pdf>
- RTL Nieuws. (2013). "Dode bij familiedrama in Vlissingen" (2013, 10 maart). Geraadpleegd op 18 maart 2013, van
http://www.rtl.nl/components/actueel/rtlnieuws/2013/03_maart/10/binnenland/dode-bij-familiedrama-vlissingen.xml
- Sampson, R.J. & Laub, J.H. (1993), *Crime in the making. Pathways and turning points through life*. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts, London, England. p. 267
- Shields, N.M., McCall, G.J. & Hanneke. (1988). Patterns of family and nonfamily violence: violent husbands and violent men. *Violence and Victims* 3, 2, p. 83-97. Springer Publishing Company
- Straus, M.A. & Ramirez, I.L. (2004). Criminal History and Assault of Dating Partners: The Role of Type of Prior Crime, Age of Onset, and Gender. *Violence and Victims*, 19, 4, p. 413-434.
- Swan, S.C. & Snow, D.L. (2002). A typology of Women's Use of Violence in Intimate Relations. *Violence Against Women*, 8 (3), p. 286-319.
- Van der Sman, J. (2009). De kunst van ruziemaken. Relatieconflicten zijn onvermijdelijk, maar wel erg schadelijk, vooral voor de kinderen. Wat moet je doen om de negatieve gevolgen beperkt te houden? *Elsevier*, 27, p. 62, 63
- Van de Rakt, M. (2011). Chapter 5: Parental divorce in criminal families. In *Two generations of crime. The intergenerational transmission of criminal convictions over the life course*. Proefschrift. Interuniversity Center for Social Theory and Methodology (ICS). Universiteit Nijmegen. p. 84-100
- Vanderyt F. & Nijs. P. (2000). Crisissen en conflicten. In *Bouwstenen voor een duurzame relatie*. Garant-Uitgevers; Leuven / Appeldoorn. p. 40
- Visser, M. (2004). Scheiden doet lijden. *VOX Magazine*, 5, 2. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Zacchili, T.L., Hendrick, C. & Hendrick, S.S. (2009). The romantic partner conflict scale: A new scale to measure relationship conflict. *Journal of Social and Personal Relationships*. 26(8), p. 1073-1096.